

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Fakulta tělesné výchovy a sportu

Zkušenost s aktivitami v přírodě žáků vybraných středních škol
na Mostecku

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Ivana Turčová, Ph.D.

Zpracoval:

Michal Adamec

Praha 2012

Touto cestou bych chtěl poděkovat PhDr. Ivaně Turčové, Ph.D. za odborné vedení práce, za praktické rady, náměty a připomínky a za možnost využití jejích zkušeností v této problematice. Dále děkuji za vyplnění dotazníků všem zúčastněným žákům středních škol. Bez spolupráce výše jmenovaných by tato práce nevznikla.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracoval samostatně a použil jsem pouze literaturu uvedenou v seznamu bibliografických citací.

Michal Adamec

Svoluji k zapůjčení své diplomové práce ke studijním účelům. Prosím, aby byla vedena přesná evidence vypůjčovatelů, kteří musejí pramen převzaté literatury řádně citovat.

Jméno a příjmení: Číslo obč. průkazu: Datum vypůjčení: Poznámka:

Abstrakt

Název práce: Zkušenost s aktivitami v přírodě žáků vybraných středních škol na Mostecku

Cíle práce: Cílem diplomové práce bylo zmapovat a zjistit zkušenost s aktivitami v přírodě a případný zájem o ně u žáků vybraných středních škol na Mostecku.

Metoda: Výzkum byl proveden formou dotazníků. Dotazníky byly rozneseny na vybrané střední školy na Mostecku. Z vyplněných dotazníků jsme mohli určit, jakou mají žáci zkušenost s aktivitami v přírodě a také, v jaké míře, popřípadě o jaké aktivity konkrétně mají žáci zájem. Získaná data byla statisticky zpracována v programech Microsoft Excel a Microsoft Word a interpretována v grafické i slovní formě.

Výsledky: Zjistili jsme, že žáci mají obecně vysoký zájem o aktivity v přírodě. Aktivitou, o kterou mají žáci největší zájem, je paintball. Žáci ve škole získávají zkušenost s aktivitami v přírodě především na kurzech, a to hlavně v tradičních aktivitách jako jsou různé druhy turistiky, sjezdové lyžování a táboření. Po předchozí zkušenosti mají žáci zájem opakovat nejvíce jízdu na kole, táboření, sjezdové lyžování. Bez předchozí zkušenosti chtějí žáci vyzkoušet nejčastěji zorbing (aquazorbing), paintball a jízdu na čtyřkolkách. Pozitivním zjištěním byla také skutečnost, že žáci jsou oproti předpokladům ochotni zvoleným aktivitám věnovat jak svůj volný čas, tak i finanční prostředky. Školy mají vybavení pouze pro dvě aktivity z pěti nejžádanějších, a to pro jízdu na lodi a táboření (pouze 25 % škol Ústeckého kraje).

Klíčová slova: Aktivity v přírodě, tělesná výchova, volný čas, vzdělávání ve středních školách.

Abstract

Title: Students' experience with outdoor activities in selected secondary schools in Most district.

Aim: The aim of my master thesis was to survey and discover students' experience with outdoor activities and their possible interest in these activities at selected high schools in Most district.

Method: All needed data were collected by [questionnaires](#). [Questionnaires](#) were delivered to selected high schools in the Most district. From the questionnaires we were able to determine if students had experience with outdoor activities and which activities they want to try. Obtained data were statistically processed in Microsoft Excel and Microsoft Word and interpreted in graphical and word form.

Results: We have found that students generally have a high interest in outdoor activities. The activity which students are most interested in is paintball. Students at school receive experience with outdoor activities especially in courses, especially in traditional activities, such as various types of turistika, skiing and camping. After previous experience students want to repeat cycling, camping and downhill skiing. Without previous experience most students want to try zorbing (aquazorbing), paintball and driving four-wheelers (ATV). A positive finding was the fact that students want to devote their free time and resources to outdoor activities. Schools have equipment only for two of the five most popular activities. These activities are canoeing and camping (only 25 % of schools in the Usti Region).

Key words: Outdoor activities, physical education, free time, education at high schools.

Obsah

1	Úvod	14
2	Aktivity v přírodě ve výchově a vzdělávání.....	16
2.1	Pojmy	16
2.1.1	Výchova v přírodě	16
2.1.2	Aktivity v přírodě.....	16
2.1.3	Zážitková pedagogika	17
2.1.4	Zážitková akce	17
2.1.5	Výchova výzvou	18
2.1.6	Volný čas mládeže	18
2.1.7	Pedagogika volného času.....	19
2.1.8	Mimotřídní výchova	19
2.1.9	Mimoškolní výchova	19
2.1.10	Výchova mimo vyučování	19
2.1.11	Vzdělávání pro zdraví	19
2.1.12	Tělesná výchova	20
2.2	Vývoj výchovy a aktivit v přírodě	20
2.3	Význam výchovy a aktivit v přírodě pro dnešní mládež.....	24
2.3.1	Volný čas mládeže a aktivity v přírodě	24
2.4	Výchova a aktivity v přírodě ve vzdělávacím systému ČR ve středních školách 24	
2.4.1	Pedagogické dokumenty z pohledu výchovy a aktivit v přírodě	25
2.5	Dosavadní studie řešící podobnou problematiku	28
2.5.1	Volný čas a aktivity v přírodě.....	28
2.5.2	Některé výsledky studií o významu a začlenění aktivit v přírodě	29

3	Cíle a úkoly práce	33
3.1	Cíl práce	33
3.2	Úkoly práce	33
3.3	Výzkumný problém.....	33
3.4	Předpoklady.....	34
4	Metodika práce	35
4.1	Metody sběru dat.....	35
4.2	Výzkumný soubor	37
4.3	Metody analýzy dat	40
5	Výsledky výzkumu	41
5.1	Aktivita č. 1 – Turistika, chůze v terénu i se zátěží do 20-30 km za den.....	43
5.2	Aktivita č. 2 – Chůze a běh v terénu s překonáváním přírodních překážek a ve spojení s pohybovými hrami v přírodě a s jinými kondičními a koordinačními pohybovými činnostmi	44
5.3	Aktivita č. 3 – Chůze (běh) v terénu podle turistického značení, podle mapy a buzoly, základy orientačního běhu (do 30 min).....	45
5.4	Aktivita č. 4 – Pohybové hry s využitím přírodního terénu a přírodnin	46
5.5	Aktivita č. 5 – Vysokohorská turistika, chůze ve vysokohorském terénu	47
5.6	Aktivita č. 6 – Táboření, příprava a likvidace tábořiště (stanů, ohniště, pokrmů, atd.)	48
5.7	Aktivita č. 7 – Lyžování sjezdové.....	49
5.8	Aktivita č. 8 – Lyžování běžecké	50
5.9	Aktivita č. 9 – Jízda na snowboardu	51
5.10	Aktivita č. 10 – Jízda na lodi (kanoe, pramice, kajak, raft...).....	52
5.11	Aktivita č. 11 – Cykloturistika, jízda na kole	53
5.12	Aktivita č. 12 – Jízda na koni	54

5.13	Aktivita č. 13 – Lezení na umělé stěně.....	55
5.14	Aktivita č. 14 – Lanové překážky.....	56
5.15	Aktivita č. 15 – Horolezectví.....	57
5.16	Aktivita č. 16 – Paintball.....	58
5.17	Aktivita č. 17 – Zorbing (aquazorbing).....	59
5.18	Aktivita č. 18 – Jízda na čtyřkolkách.....	60
5.19	Aktivita č. 19 – In-line bruslení.....	61
5.20	Aktivita č. 20 – Skákací boty.....	62
5.21	Aktivita č. 21 – Plavání v přírodních vodních nádržích či řekách.....	63
6	Diskuse.....	65
6.1	Zhodnocení metodiky.....	65
6.2	Zhodnocení výsledků výzkumu.....	66
7	Závěry.....	75
8	Literatura.....	78
9	Přílohy.....	82

Seznam grafů

Graf č. 1 – Zastoupení mužů a žen	38
Graf č. 2 – Zastoupení mužů a žen v oborech vzdělání	39
Graf č. 3 – Zkušenost s aktivitou č. 1 ze školy	43
Graf č. 4 – Zkušenost a zájem o aktivitu č. 1	43
Graf č. 5 – Ochota k účasti na aktivitě č. 1	43
Graf č. 6 – Zkušenost s aktivitou č. 2 ze školy	44
Graf č. 7 – Zkušenost a zájem o aktivitu č. 2	44
Graf č. 8 – Ochota k účasti na aktivitě č. 2	44
Graf č. 9 – Zkušenost s aktivitou č. 3 ze školy	45
Graf č. 10 – Zkušenost a zájem o aktivitu č. 3	45
Graf č. 11 – Ochota k účasti na aktivitě č. 3	45
Graf č. 12 – Zkušenost s aktivitou č. 4 ze školy	46
Graf č. 13 – Zkušenost a zájem o aktivitu č. 4	46
Graf č. 14 – Ochota k účasti na aktivitě č. 4	46
Graf č. 15 – Zkušenost s aktivitou č. 5 ze školy	47
Graf č. 16 – Zkušenost a zájem o aktivitu č. 5	47
Graf č. 17 – Ochota k účasti na aktivitě č. 5	47
Graf č. 18 – Zkušenost s aktivitou č. 6 ze školy	48
Graf č. 19 – Zkušenost a zájem o aktivitu č. 6	48
Graf č. 20 – Ochota k účasti na aktivitě č. 6	48
Graf č. 21 – Zkušenost s aktivitou č. 7 ze školy	49
Graf č. 22 – Zkušenost a zájem o aktivitu č. 7	49
Graf č. 23 – Ochota k účasti na aktivitě č. 7	49

Graf č. 24 – Zkušenost s aktivitou č. 8 ze školy	50
Graf č. 25 – Zkušenost a zájem o aktivitu č. 8.....	50
Graf č. 26 – Ochota k účasti na aktivitě č. 8.....	50
Graf č. 27 – Zkušenost s aktivitou č. 9 ze školy	51
Graf č. 28 – Zkušenost a zájem o aktivitu č. 9.....	51
Graf č. 29 – Ochota k účasti na aktivitě č. 9.....	51
Graf č. 30 – Zkušenost s aktivitou č. 10 ze školy	52
Graf č. 31 – Zkušenost a zájem o aktivitu č. 10.....	52
Graf č. 32 – Ochota k účasti na aktivitě č. 10.....	52
Graf č. 33 – Zkušenost s aktivitou č. 11 ze školy	53
Graf č. 34 – Zkušenost a zájem o aktivitu č. 11.....	53
Graf č. 35 – Ochota k účasti na aktivitě č. 11.....	53
Graf č. 36 – Zkušenost s aktivitou č. 12 ze školy	54
Graf č. 37 – Zkušenost a zájem o aktivitu č. 12.....	54
Graf č. 38 – Ochota k účasti na aktivitě č. 12.....	54
Graf č. 39 – Zkušenost s aktivitou č. 13 ze školy	55
Graf č. 40 – Zkušenost a zájem o aktivitu č. 13.....	55
Graf č. 41 – Ochota k účasti na aktivitě č. 13.....	55
Graf č. 42 – Zkušenost s aktivitou č. 14 ze školy	56
Graf č. 43 – Zkušenost a zájem o aktivitu č. 14.....	56
Graf č. 44 – Ochota k účasti na aktivitě č. 14.....	56
Graf č. 45 – Zkušenost s aktivitou č. 15 ze školy	57
Graf č. 46 – Zkušenost a zájem o aktivitu č. 15.....	57
Graf č. 47 – Ochota k účasti na aktivitě č. 15.....	57
Graf č. 48 – Zkušenost s aktivitou č. 16 ze školy	58

Graf č. 49 – Zkušenost a zájem o aktivitu č. 16.....	58
Graf č. 50 – Ochota k účasti na aktivitě č. 16.....	58
Graf č. 51 – Zkušenost s aktivitou č. 17 ze školy.....	59
Graf č. 52 – Zkušenost a zájem o aktivitu č. 17.....	59
Graf č. 53 – Ochota k účasti na aktivitě č. 17.....	59
Graf č. 54 – Zkušenost s aktivitou č. 18 ze školy.....	60
Graf č. 55 – Zkušenost a zájem o aktivitu č. 18.....	60
Graf č. 56 – Ochota k účasti na aktivitě č. 18.....	60
Graf č. 57 – Zkušenost s aktivitou č. 19 ze školy.....	61
Graf č. 58 – Zkušenost a zájem o aktivitu č. 19.....	61
Graf č. 59 – Ochota k účasti na aktivitě č. 19.....	61
Graf č. 60 – Zkušenost s aktivitou č. 20 ze školy.....	62
Graf č. 61 – Zkušenost a zájem o aktivitu č. 20.....	62
Graf č. 62 – Ochota k účasti na aktivitě č. 20.....	62
Graf č. 63 – Zkušenost s aktivitou č. 21 ze školy.....	63
Graf č. 64 – Zkušenost a zájem o aktivitu č. 21.....	63
Graf č. 65 – Ochota k účasti na aktivitě č. 21.....	63
Graf č. 66 – Zájem žáků o aktivity v přírodě.....	67
Graf č. 67 – Zkušenost žáků s aktivitami v přírodě ze školy.....	68
Graf č. 68 – Zkušenost žáků s aktivitami v přírodě.....	71

1 Úvod

Tématem naší diplomové práce je zjistit, jakou zkušenost s aktivitami v přírodě mají žáci středních škol na Mostecku, a o jaké aktivity v přírodě by v případě určité nabídky měli tito žáci zájem.

V dnešní době, kdy se mládež odklání od aktivit s fyzickou zátěží, je více než důležité, aby existovaly instituce, které dokážou mládež motivovat pro fyzické aktivity, případně jim tyto aktivity i nabízet. Takovou institucí by měla být vedle soukromých poskytovatelů, zejména právě škola, a to v návaznosti střední školy na základní, neboť právě škola ve významné míře ovlivňuje vývoj dětí a mládeže jak po psychické, tak i po fyzické stránce. Škola svým přístupem k využívání volného času, který je realizován v návaznosti na výuku (před a po výuce) a v jejím průběhu, významně přispívá k osvojení si aktivního nebo pasivního přístupu dětí a mládeže k trávení volného času a hlavně k optimální kvalitě volnočasových aktivit dětí a mládeže. (MŠMT, 2002) Kromě klasické tělesné výchovy, která u dětí a mládeže významně klesá v oblibě, by měla škola žákům nabídnout i jiný druh aktivit než tradiční tělesné aktivity jako je např. volejbal nebo florbal. Vhodným řešením by mohla být nabídka právě aktivit v přírodě, které přinášejí nové prožitky v novém prostředí a nepřipomínají stále méně oblíbený “tělák“.

Hry a cvičení v přírodě se mohou tedy za určitých předpokladů (výběr, vedení a hodnocení) všestranně promítat v růstu osobnosti. Mohou být i dobrou školou zvládání náročných situací a přípravou na život. (Neuman, 1998)

Výhodou aktivit v přírodě, jak píše Dahler (1998), je to, že se může provozovat v různých geografických podmínkách a mohou být vedeny učiteli různých zaměření i učiteli různých předmětů.

Výchova a aktivity v přírodě mají tedy velký vliv na rozvoj osobnosti člověka. O jejich zařazení do rámcových vzdělávacích programů pro střední školy ve vzdělávacích oblastech Tělesná výchova a Výchova ke zdraví jsem se zmiňoval ve své bakalářské práci. (Adamec, 2009) Přesto by mohly a dle mého názoru i měly být využívány významně více, než v současné době jsou. To potvrzují i Hošek a Tilinger (2007), kteří se domnívají, že skupinová dynamika kolem pohybové aktivity, sportů a her není dosud

promyšleně a systematicky využívána v široké míře k účelům výchovným i k účelům zkvalitnění života. Cestu podle nich ukazují právě např. zkušenosti z outdoorových aktivit.

Z mé bakalářské práce vyplývá, že žáci středních škol mají většinou možnost účastnit se alespoň lyžařských, vodáckých nebo turistických kurzů, které jsou středními školami nabízeny žákům většinou k dobrovolné účasti, výjimečně i povinně ve vazbě na profil absolventa oboru vzdělání. Otázkou zůstává, jaké procento žáků středních škol tyto kurzy absolvuje a zda jsou tyto kurzy dostatečnou motivací pro realizaci dané aktivity v přírodě i v osobním životě.

V současné době jsou aktivity v přírodě rozvíjeny a nabízeny v mnoha nových často velmi atraktivních podobách, jako jsou např. lanové parky, umělé lezecké stěny, paintball aj. Jedním z úkolů naší diplomové práce bude také zjistit, zda tyto nové formy aktivit v přírodě žáci středních škol znají, případně za jakých podmínek by se s nimi rádi seznámili.

Naše diplomová práce volně navazuje na mou práci bakalářskou. Ve své bakalářské práci jsem zjistil, v jakém rozsahu jsou aktivity v přírodě v rámci tělesné výchovy a výchovy ke zdraví realizovány a jaké podmínky pro jejich realizaci střední školy v Ústeckém kraji mají. V diplomové práci je naším úkolem zjistit, jakou mají žáci na středních školách na Mostecku zkušenost s výchovou a aktivitami v přírodě a jestli se jejich zájem orientuje na aktivity v přírodě již poznané, jinak řečeno tradiční, např. lyžování, vodácká turistika, nebo na aktivity v přírodě, které v současné době mnoho škol nenabízí, ať již z jakýchkoli důvodů, a žáci se s těmito aktivitami mohou setkat většinou pouze mimo školu. Velkou bariérou pro to, aby byli žáci více zainteresováni do aktivit pořádaných školou, by mohla být také neochota žáků trávit svůj volný čas na školních akcích, ale také finanční náročnost těchto akcí. I na tento jev se zaměří tato diplomová práce.

Výsledky z mé bakalářské a diplomové práce budou dány do souvislostí s cílem ověřit, jestli je nabídka, kterou poskytují školy žákům v oblasti aktivit v přírodě, v souladu s aktivitami v přírodě, které chtějí tito žáci provozovat.

2 Aktivity v přírodě ve výchově a vzdělávání

2.1 Pojmy

V této kapitole charakterizujeme základní pojmy, které se používají v oblasti výchovy a aktivit v přírodě. Tyto pojmy nejsou sjednoceny a můžeme se setkat s jejich různými výklady. Důkazem o nejednoznačnosti pojmů spojených s aktivitami v přírodě se zabývala i Turčová (2005), která ve své práci píše, že problém terminologie výchovy a aktivit v přírodě je velmi komplikovaný a dle jejího názoru téměř neřešitelný. Dále se po diskusích s britskými a českými experty domnívá, že je nerealistické se dohodnout na definicích stejných termínů, které by odpovídaly různým přístupům. Je však přesvědčena, že pokud chceme aktivity v přírodě vnímat jako samostatný obor či výzkumnou disciplínu, musí se vytvořit systém terminologie, který bude přijímán jak v anglicky, tak v neanglicky mluvících zemích. Největší komplikací spatřuje v absenci jednoho zastřešujícího termínu.

Níže uvádíme definice a vysvětlení pojmů tak, jak je chápeme a využíváme my pro potřebu naší práce.

2.1.1 Výchova v přírodě

Výchova v přírodě využívá především aktivity v přírodním prostředí zaměřené na přípravu pro život v přírodě. Dále hledá způsoby, jak přenést učební a výchovné postupy do přírody, jak získat více znalostí o přírodě a vztahu lidí k přírodě. Zároveň využívá aktivit v přírodě k rozvoji osobnosti. (Neuman a kol., 2000)

2.1.2 Aktivity v přírodě

Aktivity v přírodě je výraz pro okruh činností, které v sobě zahrnují turistiku, sporty v přírodě, hry a různá cvičení. K nim řadíme především činnosti, které konáme vlastní silou (event. za pomoci speciálního vybavení) a které jsou spjaté se šetrným využíváním přírodních překážek. (Neuman a kol., 2000)

2.1.3 Zážitková pedagogika

Základem zážitkové pedagogiky je vlastní aktivita, prostřednictvím které vychovávaný člověk získává zážitky. Čím víc vlastní energie musí člověk vynaložit, tím je zážitek intenzivnější a zapamatovatelnější a využitelnější pro výuku. Ovšem samotný zážitek nestačí k tomu, aby se člověk něco naučil. Rozdíl mezi rekreačním zážitkem a zážitkem pedagogickým tkví v reflexi. K učení dochází díky zkoumání a zpracování zkušeností, které zážitek vyvolal. (Pelánek, 2008)

2.1.4 Zážitková akce

Pelánek (2008) charakterizuje zážitkovou akci v následujících bodech:

- **Akce.** Jde o časově uzavřenou událost, která probíhá bez přerušení. Trvá od několika hodin po tři týdny.
- **Zážitek.** Důležitou součástí programu jsou zážitky, dobrodružství, netradiční činnosti. O zážitcích se dál diskutuje a rozebírají se prostřednictvím řízené zpětné vazby.
- **Instruktoři.** Akce je předem připravena týmem instruktorů.
- **Účastníci.** Akce se účastní přesně vymezená skupina lidí. Většinou je jich méně než třicet, během pobytu vytvářejí soudržnou skupinu.
- **Prostředí.** Akce se odehrává v pěkné přírodě nebo jiném zajímavém prostředí.
- **Program.** Intenzivní činnost během akce je organizována instruktory, přesný harmonogram je pro účastníky překvapením. Program je připraven pečlivě a systematicky tak, aby sledoval zvolené cíle.
- **Pestrost.** Program je pestrý, poskytuje různé typy aktivit (např. pohyb, tvorba vzdělání).
- **Atmosféra.** Akce má silnou atmosféru. Účastníci zažívají tajemno, romantiku, překvapení.

Dále Pelánek (2008) tvrdí, že úplným základem zážitkových akcí je aktivní trávení volného času. Účastníci musí vyvíjet aktivitu – místo toho, aby jen pasivně přijímali naservírovanou komerční zábavu. Už jen samo aktivní trávení volného času funguje jako prevence patologických jevů (vandalismus, kriminalita) a pro některé cílové

skupiny je jako jediný cíl plně dostačující. Na zážitkových akcích jde však většinou o víc, o smysluplně strávený volný čas.

2.1.5 Výchova výzvou

Typickou charakteristikou tohoto směru je vnímání vztahu k aktivitám pocíťovaným jako výzva k překonání, a to v rovině subjektivního rizika či nebezpečí. (Jirásek, 2004)

2.1.6 Volný čas mládeže

Dle studie MŠMT Volný čas a prevence u dětí a mládeže (2002) je za volný čas považován čas, v němž jedinec svobodně na základě svých zájmů, nálad a pocitů, volí svou činnost. V žádném dalším životním období není jedinec schopen zajímat se o tak široké spektrum zájmových aktivit jako v dětství a dospívání. Dospělí jdou spíše cestou zúžení okruhu zájmů a prohlubování určitého druhu zájmu a činnosti. Současný vývoj volnočasových aktivit dětí a mládeže není příliš pozitivní.

Prohlubuje se spíše pasivita, konzumnost a nenáročnost aktivit. Snižuje se frekvence aktivit. Pouze jedna aktivita má každodenní frekvenci. Jedná se o sledování televize. Mezi týdenní aktivity patří poslech hudby, četba časopisů, schůzky s přáteli a nicnedělání. Měsíční frekvenci většinou mají návštěvy restaurací a kaváren, aktivní sportování, návštěva diskoték, kina, večírky, turistika, studium a mimoškolní vzdělávání.

Závažným se jeví mizení podílu volného času, který mládež věnuje vzdělávání. Tento trend může mít celospolečenský a ekonomický dopad, protože moderní civilizační procesy charakterizuje provázanost ekonomiky, vzdělanosti, vědy a kultury.

Hofbauer (2004) ale také varuje, že volný čas je však také prostorem úskalí a nebezpečí – umožňuje, nebo dokonce sám vyvolává nicnedělání, životní nudu nebo vysloveně nežádoucí jednání vůči sobě, druhým lidem, majetku či přírodě. To nezanedbatelnou část mladé populace vyřazuje z využívání pozitivních možností volného času a vyžaduje od těch, kdo v této oblasti působí, přístup, jenž před negativními jevy nezavírá oči a přispívá k jejich odstraňování.

Podle Pávkové a kol. (1999) má volný čas mládeže a péče o něj z pedagogického hlediska dva úkoly:

1. Bezprostřední naplňování volného času smysluplnými aktivitami rekreačního charakteru i výchovně vzdělávacími – tedy výchova ve volném čase.
2. Výchovou k volnému času, které jedince seznámí s množstvím zájmových aktivit, poskytne mu v nich základní orientaci a na základě vlastních zkušeností v různých oborech mu pomůže najít oblast zájmové činnosti, která mu poskytne možnost uspokojení a seberealizace.

2.1.7 Pedagogika volného času

Pedagogika volného času je pedagogická disciplína zabývající se výchovnými a vzdělávacími prostředky, které napomáhají autonomnímu a smysluplnému využívání volného času dětí, dospívajících i dospělých. Jde tedy především o vědu, která reflektuje volný čas z hlediska osobnostního rozvoje jedince. V mnoha zemích je zároveň zavedena jako studijní obor. (Průcha, 2009)

2.1.8 Mimotřídní výchova

Zahrnuje aktivity realizované školou mimo povinnou školní výuku (Hofbauer, 2004)

2.1.9 Mimoškolní výchova

Pojmenovává činnosti uskutečňující se mimo školu, např. ve sdruženích a zařízeních volného času. (Hofbauer, 2004)

2.1.10 Výchova mimo vyučování

Je komplexní pojetí charakterizované rozhodováním samého dítěte a mladého člověka o vstupu do aktivit a o účasti na nich, uskutečňováním volného času mimo bezprostřední vliv rodiny a mimo povinné vyučování, jeho realizace prostřednictvím specifických činností a institucí. (Hofbauer, 2004)

2.1.11 Vzdělávání pro zdraví

Vzdělávání pro zdraví si klade za cíl vybavit žáky znalostmi a dovednostmi potřebnými k preventivní a aktivní péči o zdraví a bezpečnost, a tak rozvinout a podpořit jejich chování a postoje ke zdravému způsobu života a celoživotní odpovědnosti za své zdraví.

S tímto pojmem pracují i rámcové vzdělávací programy středních škol v rámci nové kurikulární reformy. (Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání Obchodní akademie, 2007)

2.1.12 Tělesná výchova

V tělesné výchově se usiluje zejména o výchovu a vzdělávání pro celoživotní provádění pohybových aktivit a rozvoj pozitivních vlastností osobnosti. Jedinci jsou vedeni k pravidelnému provádění pohybových činností, ke kvalitě v pohybovém učení, jsou jim vytvářeny podmínky k prožívání pohybu a sportovního výkonu, ke kompenzování negativních vlivů způsobu života a ke spolupráci při společných činnostech. Nezanedbatelné je dodržování zásad bezpečnosti a prevence úrazů při pohybových aktivitách. (Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání Obchodní akademie, 2007)

Shrnutí

Z výše uvedených popsáních pojmů, které se vyskytují v oblasti výchovy a aktivit v přírodě, je zřejmé, že termíny se velice často propojují a téměř vždy se v jedné aktivitě objevují prvky z několika oblastí. Aktivita se odehrává jako celek a je těžké ji rozkouskovat a přesně popsat. I přesto, že se o tuto konkretizaci snaží velké množství českých i zahraničních autorů, není zatím jediný finální výklad, na kterém by se dokázali všichni shodnout. Dle mého názoru to pro pozitivní dopad aktivit na žáky nemá velký význam, ale chceme-li, aby se o aktivitách v přírodě mluvilo jako o vědním oboru a ne pouze jako o něčem, co dělají lidé v lese, musí se do budoucna tyto konkrétní pojmy z hlediska obsahu a významu sjednotit.

2.2 Vývoj výchovy a aktivit v přírodě

K cílevědomému pěstování tělesných cvičení v přírodním prostředí vedla člověka odedávna sama příroda. Aby mohl člověk čelit nebezpečí, nestačila pouze síla, ale bylo třeba také rychlosti, obratnosti a vytrvalosti. Pravěký lovec proto stále zdokonaloval své dovednosti. Lezl po skalách, plaval, lezl po stromech, běhal, házel kamením a kopím atd.

Určitou představu o významu přirozeného cvičení nám mohou poskytnout primitivní kmeny, které jsou dodnes na nízkém stupni kulturního vývoje. Např. mexičtí Indiáni jsou neobyčejně vytrvalí běžci, kmeny ze Severní Ameriky měly znamenité jezdce a lukostřelce, Hotentoti z Jižní Ameriky loví zvěř tím, že ji uštívou k smrti. Některé africké kmeny jsou vynikající v hodu kamenem a oštěpem, australské kmeny hází bumerangem. V přímořských krajích pádlují domorodci na člunech, kánoích, kajacích (Maorové, Indiáni, Eskymáci).

U starých kulturních národů se setkáváme s tělesnou výchovou například v Číně (zkoušky zdatnosti), Japonsku (zápasy sumo, jiu-jitsu) nebo v Indii, kde pěstovali šerm, zápas, box, střelbu z luku, běh, skok a plavání. Řekové a Římané zdokonalovali především ty schopnosti, které jim byly užitečné v boji. (Kos, Zapletal, 1971)

Spartský systém vyžadoval odolnost vůči únavě, otužilost, vysokou výkonnost v běhu, skocích, házení, zápase atd. V Athénách se chlapci s ohledem na kalokaghatii věnovali pentatlonu (zápas, běh, skok, hod diskem, hod kopím). Otužilost, soutěže v běhu, hodech, polních cvičeních, zdolávání překážek nebo jízdy na koni u mládeže podporovali i myslitelé jako Hippokrates Platon nebo Aristoteles. Ve středověku patřila tělesná cvičení k důležité součásti výchovy rytířů. (Neuman a kol., 1999)

Zájem o poznávání přírody se opět zvyšuje v období renesance. Je to patrné z názorů filozofů i pedagogů z té doby.

Jan Amos Komenský se zabýval vedle výchovy rozumové, mravní a pracovní i otázkami tělesné výchovy. Komenský byl přesvědčen, že tělesný pohyb je důležitý pro uchování zdraví a rozvoj dítěte. Doporučoval konkrétně procházky, běh a skoky o závod, umírněné zápolení, hry s míčem atd. (Kössl, Štumbauer, Waic, 2002)

J. J. Rousseau doporučuje v knize Emil tělesný výcvik v přírodních podmínkách. Emil běhá bos, skáče do dálky i do výšky, šplhá přes zdi, cvičí rovnováhu atd.

Cvičení v přírodě mělo své místo také v myšlenkách tzv. filantropistů. Jan Bernard Basedow zařadil ve svém výchovném ústavu disciplíny jako běh, skok, šplh nebo rovnovážná cvičení. Také doporučoval procházky a rukodělné práce. V létě byli žáci dva měsíce pod stany v přírodě, kde se koupali v řece, lezli po skalách, překonávali přírodní překážky, lovili zvěř atd.

Dalším významným propagátorem cvičení v přírodě byl George Hébert, který se inspiroval divochy, žijícími v přírodě. Hébertův tělocvičný systém (methode naturelle) se vyznačoval všestranností a užitečností. (Kos, Zapletal, 1971) Hébertova cvičební hodina je neustálý pohyb a vyhovuje psychice cvičenců. Umělé nářadí nahrazoval nářadím, které mělo být co nejvíce podobné přírodním překážkám. (Kössl, Štumbauer, Waic, 2002)

Na počátku dvacátého století založil E. T. Seton hnutí Woodcraft Indians. Vidí zde velkou možnost působení na mládež prostřednictvím života v přírodě. Jeho zásady, zákony a tajemství se staly vzorem pro velkou řadu organizací. Ze zásad Woodcraft indians vycházel i britský generál R. S. Baden-Powel při založení skautingu. Dále však rozpracoval organizační strukturu, docenil význam práce v malých skupinách a uplatnil všechny různorodé a přitažlivé formy práce v přírodě. Ve skautských táborech také vynalézali a zdokonalovali přírodní tělocvičny, dobrodružné stezky a lanové stavby a překážky (Neuman a kol., 1999)

Moderní pojetí výchovy v přírodě ukazuje organizace Outward bound, jejímž zakladatelem je Kurt Hahn. Ten zjistil, že lidé, kteří se zúčastnili náročných situací, dobrodružných aktivit v přírodě, získali důvěru sami v sebe i ve své kamarády. Tyto akce také pozitivně ovlivnily jejich další vlastnosti. Dnes Outward bound pracuje ve více než třiceti zemích světa, kde nabízí různé druhy programů. (Outward bound, 2012)

Vývoj aktivit v přírodě v českých zemích

Pobyt v přírodě začal být u nás výrazně zaváděn po založení Tělocvičné jednoty Pražské – Sokol Pražský (později čeká obec sokolská) v roce 1862. Zakladatelem Sokola byl Miroslav Tyrš. V rámci Sokola vznikl turistický odbor, který pořádal výlety na významná místa českých dějin.

V ČR se objevují dvě myšlenkové linie výchovy v přírodě, woodcraft a skauting. Tyto pojmy jsou spojovány se jmény A. B. Svojsíka a M. Seiferta.

Svojsík po důkladném studiu skautingu i woodcraftu jak v Anglii, tak i v jiných zemích přijíždí zpět do Čech a promýšlí základní ideje českého skautingu, které chce zasadit do naší tradice a přírody. Následně vytváří organizaci Junák – český skaut. Civilizační

a autoritářské tlaky daly vzniknout ryze českému jevu v oblasti pobytu v přírodě – trampingu. (Hanuš, Jirásek, 1996)

První ryze český sportovní klub v Čechách byl založen roku 1875 Český klub veslařský a bruslařský. Následovaly další spolky a organizace turistické, střelecké, bruslařské, velocipedistické atd. Důležitou organizací byl také Klub českých turistů založený roku 1888. U kolébky řady dalších sportovních odvětví např. lyžování, kanoistiky, ledního hokeje atd. byl Josef Rössler Ořovský. (Kössl, Štumbauer, Waic, 2002)

V roce 1957 vzniká Československý svaz tělesné výchovy - ČSTV. Přehodnocuje původně téměř negativní vztah k pobytu v přírodě a spojuje turistiku s tábořením. Dále však odmítá vše, co neodpovídá stanovené definici turistiky.

Po okupaci skautské oddíly přecházejí pod různé organizace PO SSM, ČSTV, TOM – turistické oddíly mládeže. (Hanuš, Jirásek, 1996)

Významnou organizací, která přináší komplexní přístup vycházející z prázdninové rekreační pedagogiky, je Prázdninová škola Lipnice, která se zabývá rozvojem moderních forem pobytu v přírodě a turistiky dodnes. (Hanuš, Jirásek, 1996)

Specifikem PŠL je cílené zaměření činnosti na období mladší dospělosti a využívá zážitkové pedagogiky. PŠL je v roce 1991 přijata do mezinárodní organizace Outward bound (Hanuš, Chytilová, 2009)

V polistopadovém vývoji se sporty v přírodě stávají specializací ve vysokoškolském vzdělávání a jsou součástí studijních programů na FTVS UK Praha, FTK UP Olomouc, Masarykově univerzitě Brno nebo na UJEP Ústí nad Labem. (Neuman a kol., 2000)

V posledních letech vznikl také nový studijní obor Pedagog volného času, jehož absolventi budou připraveni jak na přímou práci s dětmi, mládeží či klienty uvedených organizací, tak na přijetí metodického vedení těchto organizací. (Katedra pedagogiky a psychologie Technické univerzity v Liberci, 2012) Obor Pedagog volného času je otevřen např. na Univerzitě Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích nebo na Technické univerzitě v Liberci.

2.3 Význam výchovy a aktivit v přírodě pro dnešní mládež

2.3.1 Volný čas mládeže a aktivity v přírodě

Dle studie MŠMT Volný čas a prevence u dětí a mládeže (2002) uvedené výše musí aktivní trávení volného času a aktivní odpočinek splňovat následující funkce:

- aktivní přístup dětí a mládeže k provádění této činnosti,
- kompenzace jednotvárné zátěže (při vyučování, dlouhém sezení, nerovnoměrném zatěžování jednotlivých oblastí mozku a nervové soustavy apod.),
- posilování zdravého způsobu života a zdraví.

U dětí a mládeže jsou rozlišovány následující formy aktivit:

- fyzická aktivita realizovaná organizovanou tělovýchovou a sportovní činností a neorganizovanou tělovýchovou a sportem,
- zájmová činnost s účastí na práci ve výtvarných, přírodovědeckých, technických, hudebních kroužcích apod.

Výchova a aktivity v přírodě naplňují svým obsahem a formami výše uvedené požadavky na aktivní trávení volného času a aktivní odpočinek mládeže. Výchova a aktivity v přírodě prioritně probíhají formou pohybových činností, které jsou dle výše uvedené studie u mládeže zanedbávány. Dále mají výchova a aktivity v přírodě pozitivní vliv na rozvoj osobnosti mladého člověka. Například práce v týmu, řešení problémů, smysl pro bezpečnost v neznámém terénu atd.

2.4 Výchova a aktivity v přírodě ve vzdělávacím systému ČR ve středních školách

Obsah výchovy a aktivit v přírodě je součástí základních pedagogických dokumentů vzdělávací soustavy ČR platných pro střední školy všeobecného i odborného zaměření. V současné době se ve středních školách potkávají dvě vzdělávací koncepce tj. vzdělávací koncepce předcházející nové kurikulární reformě, která je založena na

osnovách jednotlivých předmětů, a vlastní kurikulární reforma, jejímž základem jsou rámcové vzdělávací programy pro jednotlivé obory vzdělání. (Adamec, 2009)

2.4.1 Pedagogické dokumenty z pohledu výchovy a aktivit v přírodě

Osnovy

Osnovy tělesné výchovy pro gymnázia i pro střední odborné školy schválilo MŠMT ČR dne 23. 5. 1996 pod čj. 19891/96-50 v rozsahu povinného vyučovacího předmětu s časovou dotací 3 nebo 2 vyučovacích jednotek v týdnu. Osnovy obsahují stanovené cíle, kterých má ve vzdělávacím procesu škola dosáhnout. Obsah výchovy a aktivit v přírodě je vhodný jako prostředek pro dosažení velké části cílů vypsanych z výše jmenovaných osnov. Je potřeba také uvést, že obsahově byly výchova a aktivity v přírodě zakotveny do tematického celku č. 8 “Sporty vyžadující zvláštní klimatické, prostorové nebo materiální podmínky“ (plavání, lyžování, bruslení, turistika a pobyt v přírodě, netradiční sporty). Osnovy vedle učiva doporučují i specifické formy výuky, kterými jsou v tomto případě kurzy. Doporučuje se kurz plavání, lyžařský kurz (1. ročník) a sportovně turistický kurz (3. ročník). Tyto kurzy s výjimkou středních pedagogických škol jsou osnovami pouze doporučené, nikoliv povinné. Charakterizované osnovy nepoužívají pojmy jako výchova v přírodě ani aktivity v přírodě. Osnovy MŠMT jsou v současné době dobíhajícím dokumentem a jejich platnost bude ukončena ve školním roce 2015 – 2016 (případně o rok později pro více jak čtyřleté formy vzdělávání).

Rámcové vzdělávací programy

Ve školním roce 2011/2012 se už nové první ročníky všech oborů vzdělání musí řídit rámcovými vzdělávacími programy (RVP). Na některých středních školách se tak setkávají ročníky, které se vyučují podle osnov a ročníky, které se vyučují již podle RVP. RVP jsou základem nové kurikulární reformy zakotvené v § 3 a 4 zákona č. 561/2004 Sb., zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). V tomto směru je třeba rozlišovat RVP pro gymnázia a RVP pro jednotlivé obory odborného vzdělání, které se od sebe liší v použití některých základních pojmů a např. i názvů kapitol, kde je zakotvena tělesná výchova.

V rámcovém vzdělávacím programu pro gymnázia (RVP – G) má tato kapitola název Člověk a zdraví, u rámcového programu vzdělání pro jednotlivé obory odborného vzdělání (RVP - SOŠ) je název této kapitoly Vzdělávání pro zdraví. Z uvedených důvodů je nutné charakterizovat každé RVP samostatně. Využití aktivit v přírodě lze hledat především v následujících kapitolách.

Výtah z RVP-G (MŠMT, 2007)

Člověk a zdraví

- Výchova ke zdraví
 - Zdravý způsob života
 - Vztahy mezi lidmi a formy soužití
 - Změny v životě člověka a jejich reflexe
 - Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence
 - Ochrana člověka za mimořádných situací
- Tělesná výchova
 - Činnosti ovlivňující zdraví
 - Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností
 - Činnosti podporující pohybové učení

Výtah z RVP- SOŠ (MŠMT, 2007)

- Vzdělání pro zdraví
 - Péče o zdraví
 - Zdraví
 - Zásady jednání v situacích osobního ohrožení a za mimořádných událostí
 - První pomoc
 - Tělesná výchova
 - Teoretické poznatky
 - Pohybové dovednosti
 - Zdravotní tělesná výchova

Rámcový vzdělávací program pro gymnázia (RVP – G)

Obsahově jsou činnosti výchovy a aktivit v přírodě zařazeny do vzdělávací oblasti Člověk a zdraví, která je členěna do níže uvedených dvou podkapitol, a to Výchova ke zdraví a Tělesná výchova. Vlastní tělesná výchova v rámci vzdělávacího obsahu obsahuje výčet očekávaných výstupů u žáka a na ně navazující učivo. Očekávané výstupy a učivo jsou samostatně formulovány pro “činnosti ovlivňující zdraví“, pro “činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností“ a pro “činnosti podporující pohybové učení“. Ve všech těchto třech oblastech činností jsou uvedeny výstupy a učivo spadající do oblasti výchovy a aktivit v přírodě.

Rámcový vzdělávací program pro střední školy (RVP - SOŠ)

Obsahově jsou činnosti výchovy a aktivity v přírodě zařazeny do vzdělávací oblasti Vzdělávání pro zdraví. Vzdělávání pro zdraví je členěno z hlediska učiva do třech podkapitol, a to Péče o zdraví, Tělesná výchova a Zdravotní tělesná výchova. Ve všech těchto třech oblastech jsou zakotveny výsledky vzdělávání a učivo spadající do oblasti výchovy a aktivity v přírodě.

Shrnutí

Na základě výše uvedených informací lze konstatovat, že obsah výchovy a aktivit v přírodě je z hlediska učiva srovnatelný jak na úrovni osnov, tak na úrovni RVP. Předností RVP je skutečnost, že formulují, jakých výstupů u žáka by mělo být dosaženo. Nelze říci, že by v novém kurikulárním pojetí byl zvýšený důraz na výchovu a aktivity v přírodě. Vzhledem ke sníženému rozsahu aktivního trávení volného času u mládeže, jak vyplývá z výše zmiňované studie MŠMT, by podle mne bylo vhodné začlenit do obsahu vzdělávání větší míru výchovy a aktivit v přírodě. Jsem si vědom, že aktivity v přírodě mají větší potenciál než být pouze součástí tělesné výchovy. Lze jich využívat v mnohých dalších předmětech, které se ve středních školách vyučují. Protože, jak říká Neuman a kol. (2000), výchovu v přírodě můžeme považovat i za metodu výchovy, která využívá přírodního prostředí ve všech oblastech vzdělávání. Od klasického vyučování pomocí učebnic se liší tím, že se opírá o bezprostřední zkušenost

žáků, což zvyšuje efektivitu jejího působení. Většině mladých lidí je chápání světa nabízeno zprostředkovaně spíše přes abstraktní pojmy, a ne přes přímé prožitky. Zkušenosti, které získá člověk v přímém kontaktu s přírodou, jsou často považovány při rozvoji osobnosti za nejdůležitější.

Pro účely naší diplomové práce jsme se zaměřili pouze na využití výchovy a aktivit v přírodě v tělesné výchově. Důvodem byla nejen návaznost na mou bakalářskou práci, kde jsem zjišťoval názory učitelů tělesné výchovy atd., ale také to, že jak v České republice, tak i v zahraničí se výchovy a aktivit v přírodě nejvíce využívá právě v tělesné výchově. Ve své práci to sdělují také Boyes a Zink (2005), kteří uvádějí, že nejvíce se výchova a aktivity v přírodě v základních školách využívají v tělesné výchově. V menším měřítku jsou výchova aktivity v přírodě využívány v přírodních vědách, sociálních vědách, ekologické výchově, výtvarné výchově atd. Na středních školách se výchova a aktivity v přírodě využívají nejvíce pro výuku zeměpisu a tělesné výchovy.

2.5 Dosavadní studie řešící podobnou problematiku

2.5.1 Volný čas a aktivity v přírodě

V následujícím textu jsme se pokusili vybrat studie, které poukazují na zájem mládeže o aktivity v přírodě. Tyto studie se prvoplánově zaměřují na volný čas mládeže a je zde patrné, že aktivity v přírodě mají právě ve volném čase zatím nevyužitý potenciál.

Z diplomové práce Barešové (2010) vyplývá, že nabídka volnočasových aktivit pro středoškoláky téměř dvojnásobně převyšuje poptávku. V některých oblastech je ale poptávka vyšší než nabídka. Mezi takové oblasti podle výzkumu patří adrenalinové sporty a také pobyt v přírodě.

Zpráva projektu autorů Jandová, Mičínová, Vojtková, Vtelenská, Farkač (2010) ukazuje, že v současné době navštěvují pravidelně nějaké zájmové kroužky 2/3 dětí. Na kroužky chodí ve svém volném čase výrazně častěji gymnazisté než osmáci, mimopražské děti než ty pražské. Z toho 43 % má jako zájem sport, 7 % skaut.

Balcárek (2010) uvádí, že jeho výzkumem bylo zjištěno, že nejvíce svého volného času věnuje mládež na středních školách v Zábřehu vzájemnému setkávání a sportu. Mezi

oblíbené činnosti patří také sledování televizních pořadů, poslouchání rádia a sledování filmů na DVD.

V bakalářské práci Kaláčová (2011) najdeme, že žáci základních škol tráví 52 % svého času venku.

Shrnutí

Práce výše uvedené dokazují to, co se ve společnosti obecně míní, že mládež, ať v základních, tak ve středních školách, tráví významnou část svého volného času sportem nebo pobytem venku. Tento fakt může být v souvislosti s aktivitami v přírodě hodnocen velice kladně. Jedním z důvodů může být to, že mládež nebudeme muset k aktivitám v přírodě příliš přemlouvat, protože u ní stále existuje chuť k pohybu a pobytu venku. Další informací je, že v těchto i jiných pracích se ukazuje neochota k organizovaným činnostem, protože jak píše Spousta (1994): pubescent jakoukoliv organizaci a řízení svého volného času považuje za manipulaci se svou osobností a všechny činnosti v tomto směru ze strany dospělých ho zpravidla demotivují.

Bohužel jinak než organizovaně aktivity v přírodě ve školách fungovat nemohou. Špatnou zprávou je také, že ve studii Financování volnočasových aktivit dětí a mládeže v ČR v letech 2004 – 2010 (Černý, 2011) se píše, že od roku 2004 podpora volnočasových aktivit mládeže z veřejných rozpočtů stále klesá.

2.5.2 Některé výsledky studií o významu a začlenění aktivit v přírodě

Jedním z výsledků polské studie autorů Rajmund Tomik, Wladyslaw Mynarski (2009) je také to, že na polských středních školách se v parku, lese či na louce koná pouze 3,9 % výuky tělesné výchovy.

Německá studie ověřila význam aktivit v přírodě na dvou skupinách, z nichž jedna byla podstoupena kurzu aktivit v přírodě a druhá ne. U skupiny, která absolvovala kurz aktivit v přírodě, byla zaznamenána vyšší sebeúcta a sebehodnocení s hodnocením těla. Lze předpokládat, že tohoto zlepšení bylo dosaženo právě kurzem aktivit v přírodě. Autory studie jsou Thomas Gatzemann, Karin Schwizer a Albrech Hummel (2009).

Jednou ze studií, která řešila podobnou problematiku, byla studie Seyfrieda a Neissla (2002). Cílem studie bylo zjistit, co si učitelé z vybraných evropských zemí myslí

o významu aktivit v přírodě ve vzdělávání. Výsledkem studie byla zjištění, že učitelé mají pozitivní vztah k aktivitám v přírodě a považují je za vhodný prostředek pro dosažení cílů, jako jsou vytvoření zážitkového způsobu učení, podpora poznávacího, sociálního a emočního učení a zlepšení atmosféry ve třídě.

Volný čas mládeže a jeho naplnění hraje významnou roli při utváření osobnosti mladého člověka a jeho uplatnění ve společnosti, při pozitivní socializaci, výchově ke zdravému životnímu stylu, a tím i k prevenci nebezpečí sociální deviace. Volnočasové aktivity, které jsou dobře strukturované, definované a organizované (i nepřímým způsobem), jsou podstatné při utváření pozitivní hodnotové orientace dětí a mládeže, při ovlivňování její zájmové struktury, při zvyšování její samostatnosti a odolnosti a při dalších pozitivních výchovných aktech. Velmi potřebnou volnočasovou aktivitou je sport a tělovýchova. Široká škála prožitků je největší předností pohybové aktivity. Plní funkci socializace jedince. To znamená, že naplňuje potřebu sounáležitosti, to je potřebu patřit do nějaké skupiny. Umožňuje socializaci ve skupině vrstevníků, týmovou práci, osvojení vůdcovských rolí, zvyšuje kohezi skupiny. Je modelem konkurenčního prostředí a hledání identity mladého jedince. Plní funkci zábavy ve skupině, harmonizace s přírodou, naplňuje potřebu estetických prožitků. Dále nastavuje mechanismy směrem k emočním funkcím. Sem patří zvládání emocí (prevence emoční exploze), navození emocí (euforizace, sebeotevření a sebevyjádření) a ventilace emocí (zejména u adrenalinových sportů). (MŠMT, 2002)

Další průzkum byl proveden na Novém Zélandu v roce 2005. Autoři studie jsou Boyes a Zink z Otago University v Dunedinu (Boyes a Zink, 2005). Tento průzkum byl mimo jiné zaměřen na vliv aktivit v přírodě na formování osobnosti žáka – nejvíce se zlepšuje spolupráce ve skupině. Dále se zde zjišťuje, jaké jsou problémy v realizaci aktivit v přírodě – největším problémem je cena programů.

Problematikou aktivit v přírodě se zabývá také několik diplomových a bakalářských prací, např. Váchová (2003), Kunst (2006), Adamec (2009), Pelikán (2009), Čapková (2010), Ledvinová (2010) a další.

Váchová (2003) se zaměřila na zmapování podmínek, vlivů a současného stavu pohybových aktivit v přírodě ve středních školách. Její práce vychází z průzkumu Seyfrieda, Neissla (2002). Průzkum byl proveden u učitelů tělesné výchovy

v základních a středních školách ve vybraných oblastech Královéhradeckého kraje. V závěrech této práce bylo potvrzeno, že míra zařazování aktivit v přírodě závisí především na osobním vztahu učitele k těmto aktivitám a většímu zařazení aktivit v přírodě brání především neschopnost organizačního a odborného zajištění těchto akcí.

Kunst (2006) ve své práci zjistil, že 90,2 % žáků 6. až 9. třídy vybrané základní školy rádo jezdí na vícedenní školní akce, jako jsou školy v přírodě, lyžařský výcvik atd., 67,3 % žáků se vyjádřilo, že školních akcí během devítileté školní docházky je nedostatek. Žáci tyto programy vyhledávají a dožadují se zvýšení jejich počtu v nabídce školy.

Z průzkumu mé bakalářské práce (2009) vyplynulo, že materiální vybavení není ve sledovaných školách optimální a spíše ho lze označit jen jako doplňkové, pravděpodobně v případech, kdy si vybavení nemohou z různých důvodů pořídit žáci sami. Přesto tuto skutečnost nepovažují učitelé tělesné výchovy za bariéru pro realizaci aktivit v přírodě. Ovšem tato skutečnost může být velmi významnou bariérou pro širší škálu činností z oblasti aktivit v přírodě, které nelze realizovat např. bez lanového vybavení, vybavení pro letní i zimní táboření, větší nabídku z oblasti vodních sportů, zimního táboření apod.

Pozitivním zjištěním bylo, že učitelé považují výchovu a aktivity v přírodě za důležitou součást tělesné výchovy a dokážou formulovat její přínos pro žáka, a to právě v těch kompetencích, které jsou velmi důležité pro zvládání různě náročných životních situací.

Z bakalářské práce Pelikána (2009) vyplývá, že letní sportovní kurzy jsou oblíbené u 83 % žáků vybraných středních škol v Mladé Boleslavi. Ze zkoumaných žáků jezdí 69 % s oblibou na lyžařské kurzy. Pedagogové žákům na sportovních kurzech nabízejí aktivity, které se v této práci označují jako tradiční. Jedná se o cykloturistiku, turistiku, pohybové a míčové hry, které zařazují všechny školy. Ostatní aktivity se v kurzech zařazují významně méně nebo vůbec.

Z výsledků Čapkové (2010) vyplývá, že výchova a aktivity v přírodě jsou v základních školách v Praze 6 méně rozšířené. Hlavní formou pro výchovu a aktivity v přírodě školy využívají sportovní kurzy.

Ledvinová (2011) ve své práci zkoumala žáky osmých a devátých tříd dvou základních škol. Žáci, v jejichž škole je pouze jeden kurz, jsou s tímto nespokojeni a chtěli by nabídku kurzů zvýšit. Dále zjistila, že žáci, kteří se kurzu zúčastnili, s ním byli většinou spokojeni. Na jedné ZŠ spokojeno 21 žáků z 23, na druhé ZŠ 20 z 26 žáků, kteří se účastnili některého kurzu.

Shrnutí

Z výše uvedeného je patrné, že výchova a aktivity v přírodě nejsou ve školách, jak základních, tak středních, neznámé. Obecně se ví o jejich kvalitách, ale velice časté jsou problémy v realizaci těchto aktivit z různých důvodů. Žáci mají o aktivity v přírodě zájem a chtějí se účastnit akcí, kde tyto aktivity probíhají.

3 Cíle a úkoly práce

3.1 Cíl práce

Cílem této diplomové práce je zjistit zkušenosti žáků vybraných středních škol na Mostecku s konkrétními aktivitami v přírodě. Dále zjistit zájem žáků o opakování těchto aktivit v přírodě a také zjistit, o které aktivity v přírodě mají zájem bez předchozí zkušenosti.

3.2 Úkoly práce

1. Zjistit, o jaké aktivity v přírodě mají žáci největší zájem.
2. Zjistit, jaké množství žáků se setkalo s danými aktivitami ve škole (výuka TV a kurzy).
3. Zjistit, které aktivity mají žáci zájem opakovat na základě předchozí zkušenosti a o které aktivity mají žáci zájem bez předchozí zkušenosti.
4. Zjistit, jestli jsou žáci ochotni trávit svůj volný čas aktivitami v přírodě a případně za ně i platit.
5. Zjistit, jestli jsou školy dostatečně vybaveny na aktivity v přírodě, o které mají žáci zájem.

3.3 Výzkumný problém

Ve své bakalářské práci jsem zjistil, jak jsou školy vybaveny pro výchovu a aktivity v přírodě. V diplomové práci je naší výzkumnou otázkou, zda aktivity v přírodě, pro které jsou školy vybaveny, jsou totožné s těmi, o které mají žáci zájem, další výzkumnou otázkou je, které aktivity, s nimiž má žák osobní zkušenost, chce dělat opakovaně a o které aktivity má zájem bez předchozí zkušenosti včetně hlediska volného času a finančních nákladů spojených s realizací.

3.4 Předpoklady

Mé předpoklady vycházejí jednak z výzkumu provedeného v mé bakalářské práci, jednak i z osobní zkušenosti s výchovou a aktivitami v přírodě ve střední škole.

1. Domnívám se, že žáci nebudou ochotni aktivitám v přírodě věnovat svůj volný čas ani peníze.
2. Domnívám se, že žáci budou mít zkušenost ze školy hlavně s tradičními aktivitami v přírodě, jako jsou turistika (pěší, vodní, lyžařská, cykloturistika), lyžování, snowboarding.
3. Domnívám se, že školy nebudou dostatečně vybaveny pro aktivity v přírodě, o které mají žáci zájem.
4. Domnívám se, že nejvíce žáků bude chtít bez předchozí zkušenosti zkusit jízdu na čtyřkolkách, paintball a zorbing. Nejvíce žáků s předchozí zkušeností bude chtít opakovat lyžování sjezdové, cykloturistiku a in-line bruslení.

4 Metodika práce

4.1 Metody sběru dat

V této kapitole popíši jak metody sběru dat, tak jejich statistické vyhodnocení. Tyto náležitosti jsou uvedeny z důvodu, aby šlo následně posoudit, jak dalece jsou data důvěryhodná, případně pomocí těchto údajů bude možno na tuto studii navázat nebo ji případně opakovat. (Hendl, 2005)

Metodou sběru dat je v mé diplomové práci metoda dotazníku. Dotazník je metoda, která shromažďování dat zakládá na dotazování osob, charakterizuje se tím, že je určena pro hromadné získávání údajů. (Skalková a kol, 1983)

Dotazník je snad nejpoužívanější pedagogickou výzkumnou technikou vůbec. Není specificky pouze pedagogickou technikou, ale je používán i v sociologických, demografických, psychologických a dalších šetřeních, zabývajících se člověkem. (Pelikán, 2011)

Po zvážení ostatních metod jsme vybrali dotazník jako nejvhodnější ke zjištění potřebných údajů. V našem případě byla eliminována největší nevýhoda dotazníků, kterou je nízká návratnost. Toho jsme dosáhli tím, že jsme osobně oslovili ředitele většiny škol na Mostecku a dotazník jsme zadali pouze na školách, které účast na výzkumu přislíbily. Díky této skutečnosti jsme dosáhli stoprocentní návratnosti dotazníků. Dotazník má formu tabulky, která je popsána níže. Důvodem pro zvolenou formu dotazníku je skutečnost, že jde o nejrychlejší způsob dotazování. To je v mém případě výhodné hlavně z důvodu, že jsme s dotazníky vstupovali do vyučovacích hodin, které jsme tímto narušovali. V zájmu co nejmenšího vlivu na výuku jsme se tedy snažili zkrátit dobu nutnou pro vyplnění dotazníku.

Dotazník jsme rozdali na jednom listu popsaném z obou stran. První strana obsahuje průvodní dopis s žádostí o pomoc a vysvětlením, proč a k jakému účelu je dotazník vytvořen. Je zde také zdůrazněno to, že je dotazník anonymní a že jeho vyplnění je dobrovolné.

Druhá strana s vlastním dotazníkem začíná otázkou na pohlaví respondenta a na obor vzdělání.

Vlastní dotazník má formu tabulky, kde v levém sloupci jsou uvedeny aktivity v přírodě, na které navazuje 10 sloupců. V prvním a druhém sloupci jsme zjišťovali, jakou zkušenost mají žáci s uvedenými aktivitami ze školy, ve třetím až šestém sloupci jsme zjišťovali, jakou mají žáci osobní zkušenost s uvedenými aktivitami a které aktivity mají zájem opakovat, v sedmém až desátém sloupci jsem zjišťoval, jsou-li ochotni věnovat svůj volný čas a peníze aktivitám, o které projeví zájem. Aktivity uvedené v dotazníku pro žáky jsou totožné s aktivitami, na které jsem se ptal učitelů ve své bakalářské práci.

Většina uvedených aktivit v přírodě je svým obsahem a popisem vyvozena z již vytvořeného dotazníku zkoumajícího podobnou problematiku na Otago University autorů Boyse a Zinka (2005). Tyto aktivity se také ve velké míře shodují s aktivitami, které jsou zařazeny do RVP pro jednotlivé obory vzdělání, případně v osnovách MŠMT. Původní aktivity v přírodě byly pro mou bakalářskou práci přizpůsobeny současnému školskému systému. Pro tuto práci byl dotazník rozšířen o několik dalších aktivit v přírodě, které v současné době nabízí ve svých programech velké množství outdoorových agentur. Jedná se o aktivity, které sice nepatří do tradičních aktivit v přírodě (např. čtyřkolky, zorbing, skákací boty atd.), ale to neznamená, že zájem o ně by nemohl být velký. I tyto aktivity, jsou-li dobře vedeny, mohou plnit cíle, které plní tradiční aktivity řazené do aktivit v přírodě.

Před zadáním dotazníků ve školách jsme udělali předvýzkum, což je podle Dismana (2000) test nástrojů, které ve výzkumu hodláme použít. Cílem je obvykle otestovat srozumitelnost a jednoznačnost otázek na malém vzorku naší cílové skupiny. Náš předvýzkum jsme provedli na jedné třídě. Nechali jsme žáky vyplnit dotazník a ptali jsme se jich na případné nejasnosti, které jsme vzali v úvahu při formulaci finální verze dotazníku.

Dotazník byl žákům jednotlivých škol zadán buď mojí osobou, nebo jinou instruovanou osobou.

4.2 Výzkumný soubor

Jako výzkumný soubor jsme zvolili vzorek žáků čtvrtých ročníků maturitních oborů vybraných středních škol na Mostecku. Žáci čtvrtých ročníků byli vybráni zcela záměrně. Hlavním důvodem pro dotazování žáků čtvrtých ročníků bylo, že právě tito žáci prošli již celou střední školou a absolvovali nebo měli možnost absolvovat všechny kurzy a aktivity v přírodě, které jim škola během jejich vzdělávání nabídla. Abychom dosáhli dat, která reprezentují zkušenost a zájem žáků vybraných středních škol na Mostecku, je výběr čtvrtých ročníků velice důležitý. Těžko může hodnotit zkušenosti s aktivitami v přírodě žák prvního ročníku, který zatím žádnou nabídkou takových aktivit školou neprošel. Žáci čtvrtých ročníků v době dotazování, tj. leden až únor 2012, neměli dle mých informací před sebou již žádný sportovní kurz. Sportovní kurzy dle osnov MŠMT nebo dle ŠVP jsou zařazovány do prvního až třetího ročníku, ve čtvrtém ročníku se sportovních kurzů účastní žáci, kteří plní povinné kurzy v náhradním termínu většinou z důvodu nemoci nebo plnění kurzu v rámci přestupu z jedné střední školy na druhou. Druhé pololetí čtvrtého ročníku je zaměřeno především na přípravu k maturitní zkoušce a k přijímacím zkouškám na vysoké školy.

Ve výzkumu jsme se snažili o to, aby vzorek obsahoval střední školy různých zřizovatelů tj. školy státní (4 školy), školy zřizované městem (1 škola) a školy soukromé (1 škola). Naší snahou bylo také, aby vzorek obsahoval střední školy poskytující všeobecné vzdělání tj. gymnázia (2 školy) i školy poskytující střední odborné vzdělání, jako například průmyslová školy, obchodní akademie, zdravotnická školy, pedagogická škol atd.

Z celkového počtu 17 středních škol na Mostecku jsme výzkum provedli celkem v šesti středních školách na Mostecku, které svojí velikostí a počtem žáků patří k největším. Výzkumu se zúčastnilo 368 respondentů, z toho 176 mužů a 192 žen. Z celkového počtu 368 vyplněných dotazníků jsme museli 26 dotazníků (7 %) vyřadit z důvodu nesprávného nebo neúplného vyplnění. Vyhodnocených dotazníků bylo 342 (100 %), z toho 164 mužů (48 %) a 178 žen (52 %). (viz graf č. 1)

Graf č. 1

Žádný z oslovených žáků neodmítl vyplnit dotazník, i když jim byla tato možnost nabídnuta.

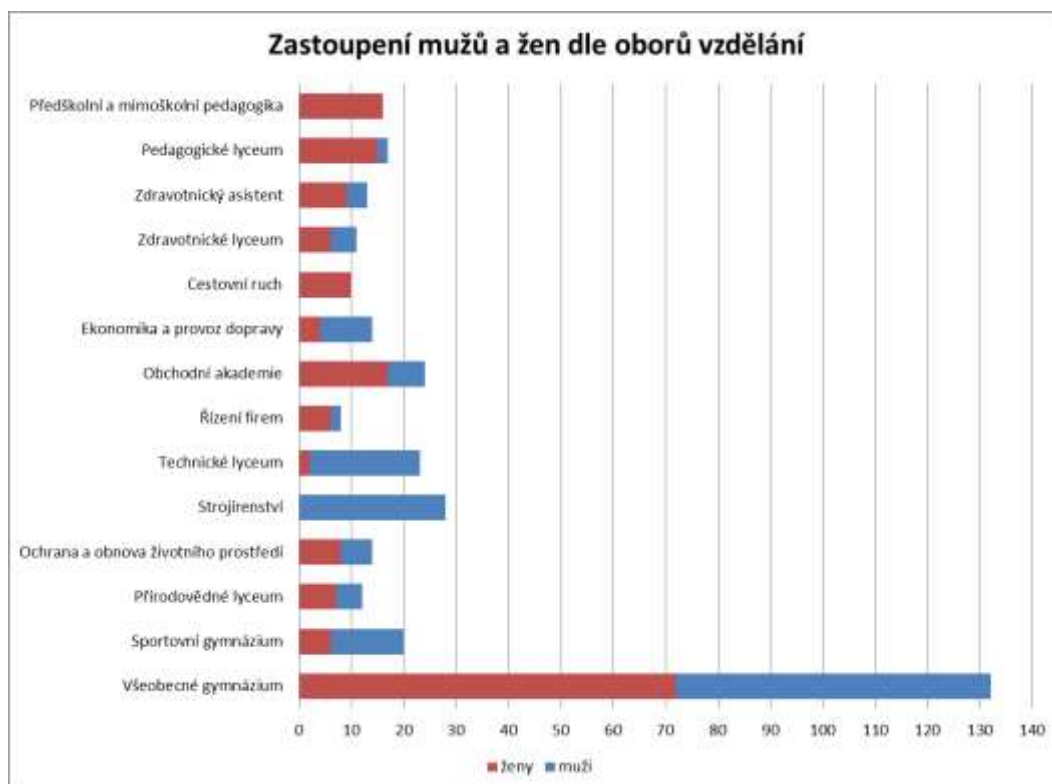
Výzkum byl proveden v maturitních ročnících níže uvedených škol a v níže uvedených oborech vzdělání:

- Střední odborná škola pro ochranu a obnovu životního prostředí – Schola Humanitas, Litvínov
 - Přírodovědné lyceum
 - Ochrana a obnova životního prostředí
- Podkrušnohorské gymnázium, Most
 - Gymnázium všeobecné čtyřleté
 - Gymnázium všeobecné osmileté
 - Gymnázium se sportovní přípravou
- Gymnázium T. G. Masaryka, Litvínov
 - Gymnázium všeobecné čtyřleté
 - Gymnázium všeobecné osmileté
- Střední průmyslová škola, Most
 - Technické lyceum
 - Management strojírenství
 - Strojírenství
 - Ekonomika a provoz dopravy

- Vyšší odborná škola ekonomická, sociální a zdravotnická, Obchodní akademie, Střední pedagogická škola a Střední zdravotnická škola, Most
 - Obchodní akademie
 - Předškolní a mimoškolní pedagogika
 - Pedagogické lyceum
 - Zdravotnické lyceum
 - Zdravotnický asistent
- Střední odborná škola podnikatelská, Most
 - Řízení firem
 - Cestovní ruch

Zastoupení počtu žáků, včetně počtu mužů a žen, v jednotlivých oborech vzdělání je uvedeno v grafu č. 2.

Graf č. 2

4.3 Metody analýzy dat

Předpokladem účinného použití výzkumné metody dotazníku je důsledná analýza zkoumaného problému. Objektivní výsledek závisí na promyšlených předpokladech a na teorii, ze které vychází. Významným krokem je vyhodnocení získaných údajů, které jsou následně srovnávány, generalizovány a posuzovány ve vzájemných vztazích, čemuž musí předcházet statistické zjištění četnosti jednotlivých typů odpovědí. Získané výsledné hodnoty byly převedeny do grafické podoby a slovně charakterizovány. (Adamec, 2009)

Výsledky jsme zpracovali do pracovních tabulek a prezentovali v práci formou grafů vytvořených v programech Microsoft Word a Microsoft Excel.

Grafy jsou vlastně přehlednou formou prezentování výsledků. Jejich výhodou je, že jsou úsporné a efektivně prezentují požadované výsledky. Vyjádří více, než dlouhé slovní pasáže. Úlohou výzkumníka je zdůraznit důležitá zjištění, tj. ta, která podporují očekávané směřování nebo trendy, anebo naopak ty údaje, které nebyly očekávány. (Gavora, 2000)

Celkem jsme pro prezentaci výsledků vytvořili 68 grafů. Graf č. 1 je výsečový, ostatní grafy jsou pruhové.

Každý graf jsme očíslovali a pojmenovali. Na ose x jsme vždy uvedli počet žáků. Pro lepší orientaci v počtech žáků jsme v grafech znázornili svislé čáry po vhodné zvolených počtech jednotek (žáci), u kterých jsme uvedli daný počet žáků. Na ose y jsou dotazované skutečnosti.

5 Výsledky výzkumu

V této kapitole jsou prezentovány výsledky našeho výzkumu. Výsledky jsme získali z vyplněných dotazníků, sumarizovali je do pracovních tabulek a převedli do formy grafů. Grafy jsou dvojího typu. První skupina grafů (graf č. 3 až 65) vyjadřuje skutečnosti zjištěné o jednotlivých aktivitách, kdy vždy 3 grafy patří k jedné aktivitě. První z trojice grafů obsahuje zkušenosti žáků s danou aktivitou v přírodě získanou ve škole, buď v kurzech nebo v hodinách tělesné výchovy. Druhý graf obsahuje zkušenost dotazovaných žáků s danou aktivitou v přírodě a zájem o její opakování nebo získání zkušenosti s aktivitou dosud nevyzkoušenou. Třetí graf obsahuje výsledky, za jakých podmínek jsou žáci ochotni dané aktivity absolvovat. Druhá skupina grafů vyjadřuje srovnání jednotlivých uvedených aktivit z určitého požadovaného hlediska (grafy č. 66, 67, 68)

Seznam aktivit:

1. Turistika, chůze v terénu i se zátěží do 20-30 km za den
2. Chůze a běh v terénu s překonáváním přírodních překážek a ve spojení s pohybovými hrami v přírodě a s jinými kondičními a koordinačními pohybovými činnostmi
3. Chůze (běh) v terénu podle turistického značení, podle mapy a buzoly, základy orientačního běhu (do 30 min)
4. Pohybové hry s využitím přírodního terénu a přírodnin
5. Vysokohorská turistika, chůze ve vysokohorském terénu
6. Táboření, příprava a likvidace tábořiště (stanů, ohniště, pokrmů, atd.)
7. Lyžování sjezdové
8. Lyžování běžecké
9. Jízda na snowboardu
10. Jízda na lodi (kanoe, pramice, kajak, raft...)
11. Cykloturistika, jízda na kole
12. Jízda na koni
13. Lezení na umělé stěně
14. Lanové překážky
15. Horolezectví

16. Paintball
17. Zorbing (aquazorbing)
18. Jízda na čtyřkolkách
19. In-line bruslení
20. Skákací boty
21. Plavání v přírodních vodních nádržích či řekách

5.1 Aktivita č. 1 – Turistika, chůze v terénu i se zátěží do 20-30 km za den

Graf č. 3

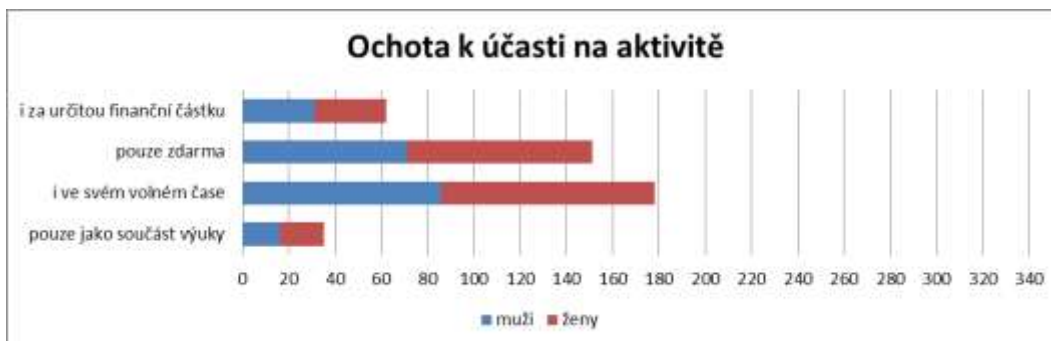
Z celkového počtu 342 žáků má s touto aktivitou zkušenost z kurzů pořádaných školou 123 žáků (35,96 %) a 4 žáci (1,17 %) mají zkušenost z hodin TV.

Graf č. 4

Z celkového počtu 342 žáků s touto aktivitou nemá zkušenost a nechce ji zkusit 48 žáků (14,04 %), nemá zkušenost a chce zkusit 24 žáků (7,02 %), má zkušenost a nechce zkusit znovu 81 žáků (23,68 %), má zkušenost a chce zkusit znovu 189 žáků (55,26 %).

Graf č. 5

Z 213 žáků, kteří chtějí tuto aktivitu vyzkoušet, je ochotno ji vyzkoušet 62 žáků (29,11 %) za určitou finanční částku, 151 žáků (70,89 %) pouze zdarma, 178 žáků (83,57 %) i ve svém volném čase, 35 žáků (16,43 %) pouze jako součást výuky.

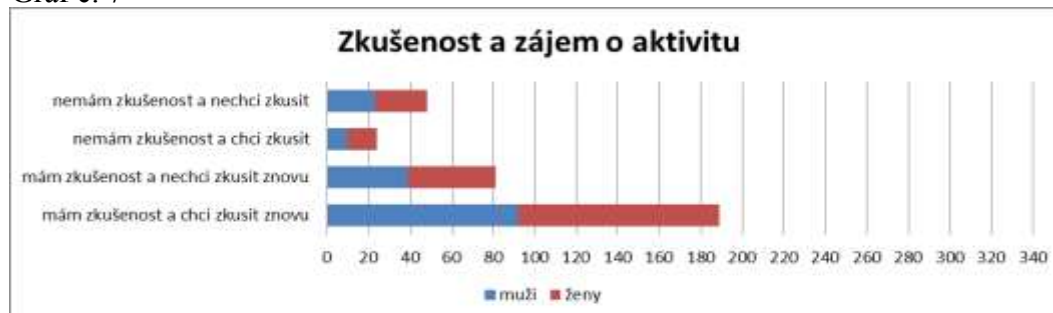
5.2 Aktivita č. 2 – Chůze a běh v terénu s překonáváním přírodních překážek a ve spojení s pohybovými hrami v přírodě a s jinými kondičními a koordinačními pohybovými činnostmi

Graf č. 6

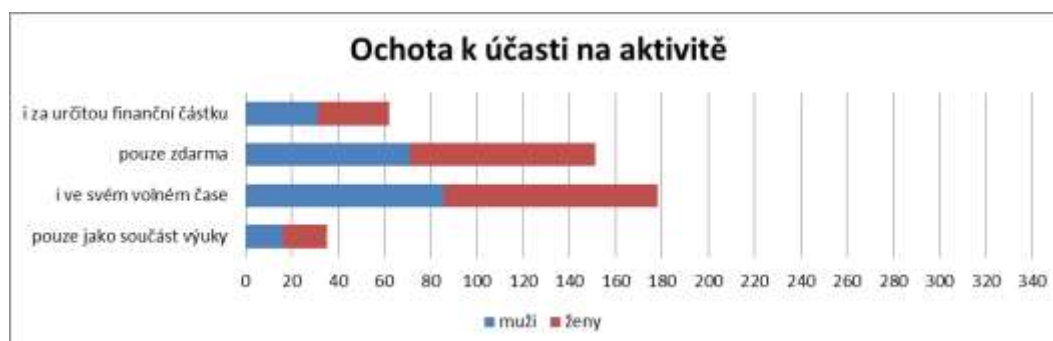
Z celkového počtu 342 žáků má s touto aktivitou zkušenost z kurzů pořádaných školou 86 žáků (25,15 %) a 35 žáků (10,23 %) má zkušenost z hodin TV.

Graf č. 7

Z celkového počtu 342 žáků s touto aktivitou nemá zkušenost a nechce ji zkusit 40 žáků (11,70 %), nemá zkušenost a chce zkusit 49 žáků (14,33 %), má zkušenost a nechce zkusit znovu 85 žáků (24,85 %), má zkušenost a chce zkusit znovu 168 žáků (49,12 %).

Graf č. 8

Z 217 žáků, kteří chtějí tuto aktivitu vyzkoušet, je ochotno ji vyzkoušet 67 žáků (30,88 %) za určitou finanční částku, 150 žáků (69,12 %) pouze zdarma, 143 žáků (65,90 %) i ve svém volném čase, 74 žáků (34,10 %) pouze jako součást výuky.

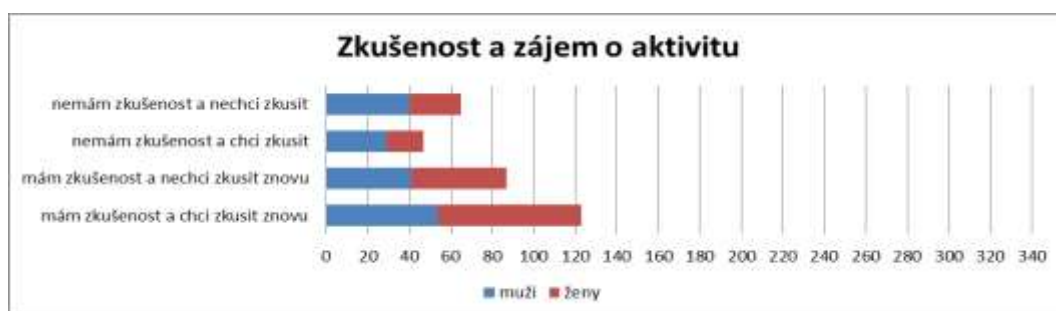
5.3 Aktivita č. 3 – Chůze (běh) v terénu podle turistického značení, podle mapy a buzoly, základy orientačního běhu (do 30 min)

Graf č. 9

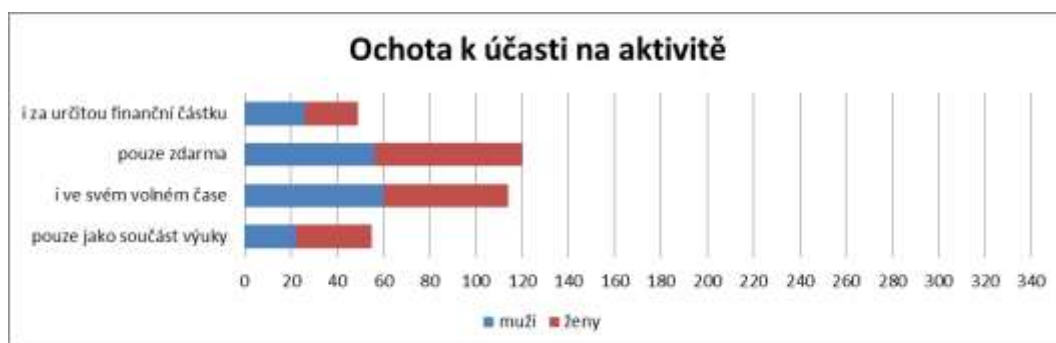
Z celkového počtu 342 žáků má s touto aktivitou zkušenost z kurzů pořádaných školou 95 žáků (27,78 %) a 2 žáci (0,58 %) mají zkušenost z hodin TV.

Graf č. 10

Z celkového počtu 342 žáků s touto aktivitou nemá zkušenost a nechce ji zkusit 85 žáků (24,85 %), nemá zkušenost a chce zkusit 47 žáků (13,74 %), má zkušenost a nechce zkusit znovu 87 žáků (25,44 %), má zkušenost a chce zkusit znovu 123 žáků (35,97 %).

Graf č. 11

Ze 170 žáků, kteří chtějí tuto aktivitu vyzkoušet, je ochotno ji vyzkoušet 49 žáků (28,82 %) za určitou finanční částku, 120 žáků (70,59 %) pouze zdarma, 114 žáků (67,06 %) i ve svém volném čase, 55 žáků (32,35 %) pouze jako součást výuky.

5.4 Aktivita č. 4 – Pohybové hry s využitím přírodního terénu a přírodnin

Graf č. 12

Z celkového počtu 342 žáků má s touto aktivitou zkušenost z kurzů pořádaných školou 104 žáků (30,41 %) a 20 žáků (5,85 %) má zkušenost z hodin TV.

Graf č. 13

Z celkového počtu 342 žáků s touto aktivitou nemá zkušenost a nechce ji zkusit 43 žáků (12,57 %), nemá zkušenost a chce zkusit 37 žáků (10,82 %), má zkušenost a nechce zkusit znovu 81 žáků (23,68 %), má zkušenost a chce zkusit znovu 181 žáků (52,92 %).

Graf č. 14

Z 218 žáků, kteří chtějí tuto aktivitu vyzkoušet, je ochotno ji vyzkoušet 55 žáků (25,23 %) za určitou finanční částku, 163 žáků (74,77 %) pouze zdarma, 152 žáků (69,72 %) i ve svém volném čase, 66 žáků (30,28 %) pouze jako součást výuky.

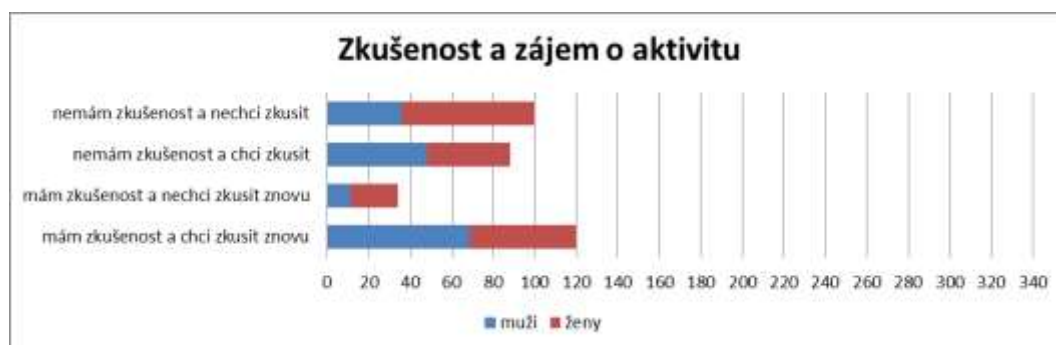
5.5 Aktivita č. 5 – Vysokohorská turistika, chůze ve vysokohorském terénu

Graf č. 15

Z celkového počtu 342 žáků má s touto aktivitou zkušenost z kurzů pořádaných školou 45 žáků (13,16 %) a 0 žáků (0 %) má zkušenost z hodin TV.

Graf č. 16

Z celkového počtu 342 žáků s touto aktivitou nemá zkušenost a nechce ji zkusit 100 žáků (29,24 %), nemá zkušenost a chce zkusit 88 žáků (25,73 %), má zkušenost a nechce zkusit znovu 34 žáků (9,94 %), má zkušenost a chce zkusit znovu 120 žáků (35,09 %).

Graf č. 17

Z 208 žáků, kteří chtějí tuto aktivitu vyzkoušet, je ochotno ji vyzkoušet 113 žáků (54,33 %) za určitou finanční částku, 95 žáků (45,67 %) pouze zdarma, 189 žáků (90,89 %) i ve svém volném čase, 19 žáků (9,13 %) pouze jako součást výuky.

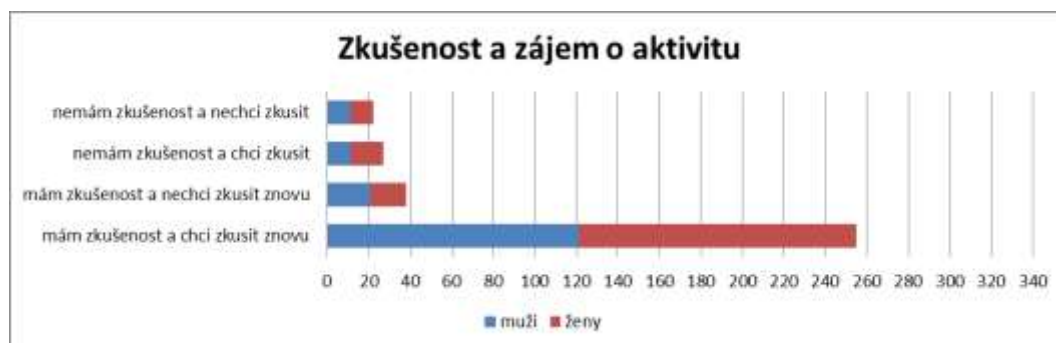
5.6 Aktivita č. 6 – Táboření, příprava a likvidace tábořiště (stanů, ohniště, pokrmů, atd.)

Graf č. 18

Z celkového počtu 342 žáků má s touto aktivitou zkušenost z kurzů pořádaných školou 152 žáků (44,44 %) a 1 žák (0,29 %) má zkušenost z hodin TV.

Graf č. 19

Z celkového počtu 342 žáků s touto aktivitou nemá zkušenost a nechce ji zkusit 22 žáků (6,43 %), nemá zkušenost a chce zkusit 27 žáků (7,89 %), má zkušenost a nechce zkusit znovu 38 žáků (11,11 %), má zkušenost a chce zkusit znovu 255 žáků (74,56 %).

Graf č. 20

Z 282 žáků, kteří chtějí tuto aktivitu vyzkoušet, je ochotno ji vyzkoušet 190 žáků (67,38 %) za určitou finanční částku, 92 žáků (32,62 %) pouze zdarma, 253 žáků (89,72 %) i ve svém volném čase, 29 žáků (10,28 %) pouze jako součást výuky.

5.7 Aktivita č. 7 – Lyžování sjezdové

Graf č. 21

Z celkového počtu 342 žáků má s touto aktivitou zkušenost z kurzů pořádaných školou 190 žáků (55,55 %) a 4 žáci (1,17 %) mají zkušenost z hodin TV.

Graf č. 22

Z celkového počtu 342 žáků s touto aktivitou nemá zkušenost a nechce ji zkusit 35 žáků (10,23 %), nemá zkušenost a chce zkusit 38 žáků (11,11 %), má zkušenost a nechce zkusit znovu 36 žáků (10,53 %), má zkušenost a chce zkusit znovu 233 žáků (68,13 %).

Graf č. 23

Z 271 žáků, kteří chtějí tuto aktivitu vyzkoušet, je ochotno ji vyzkoušet 247 žáků (91,14 %) za určitou finanční částku, 24 žáků (8,86 %) pouze zdarma, 255 žáků (94,10 %) i ve svém volném čase, 16 žáků (5,90 %) pouze jako součást výuky.

5.8 Aktivita č. 8 – Lyžování běžecké

Graf č. 24

Z celkového počtu 342 žáků má s touto aktivitou zkušenost z kurzů pořádaných školou 172 žáků (50,29 %) a 5 žáků (1,46 %) má zkušenost z hodin TV.

Graf č. 25

Z celkového počtu 342 žáků s touto aktivitou nemá zkušenost a nechce ji zkusit 54 žáků (15,79 %), nemá zkušenost a chce zkusit 46 žáků (13,45 %), má zkušenost a nechce zkusit znovu 86 žáků (25,15 %), má zkušenost a chce zkusit znovu 156 žáků (45,61 %).

Graf č. 26

Z 202 žáků, kteří chtějí tuto aktivitu vyzkoušet, je ochotno ji vyzkoušet 143 žáků (70,79 %) za určitou finanční částku, 59 žáků (29,21 %) pouze zdarma, 179 žáků (88,61 %) i ve svém volném čase, 23 žáků (11,39 %) pouze jako součást výuky.

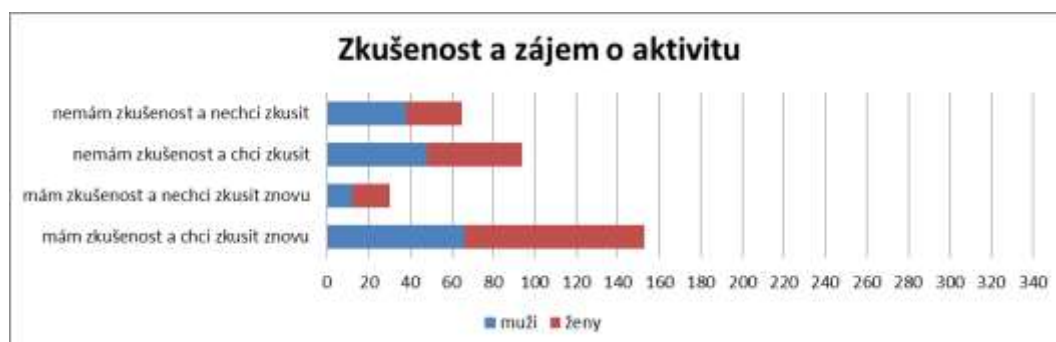
5.9 Aktivita č. 9 – Jízda na snowboardu

Graf č. 27

Z celkového počtu 342 žáků má s touto aktivitou zkušenost z kurzů pořádaných školou 103 žáků (30,12 %) a 2 žáci (0,58 %) mají zkušenost z hodin TV.

Graf č. 28

Z celkového počtu 342 žáků s touto aktivitou nemá zkušenost a nechce ji zkusit 65 žáků (19,00 %), nemá zkušenost a chce zkusit 94 žáků (27,49 %), má zkušenost a nechce zkusit znovu 30 žáků (8,77 %), má zkušenost a chce zkusit znovu 153 žáků (44,74 %).

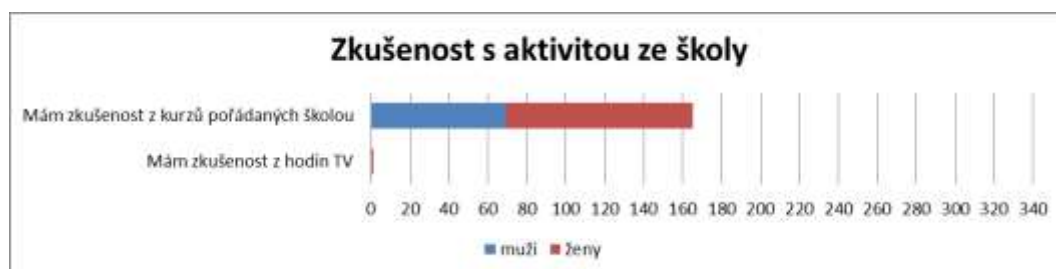
Graf č. 29

Z 247 žáků, kteří chtějí tuto aktivitu vyzkoušet, je ochotno ji vyzkoušet 215 žáků (87,04 %) za určitou finanční částku, 32 žáků (12,96 %) pouze zdarma, 227 žáků (91,90 %) i ve svém volném čase, 20 žáků (8,10 %) pouze jako součást výuky.

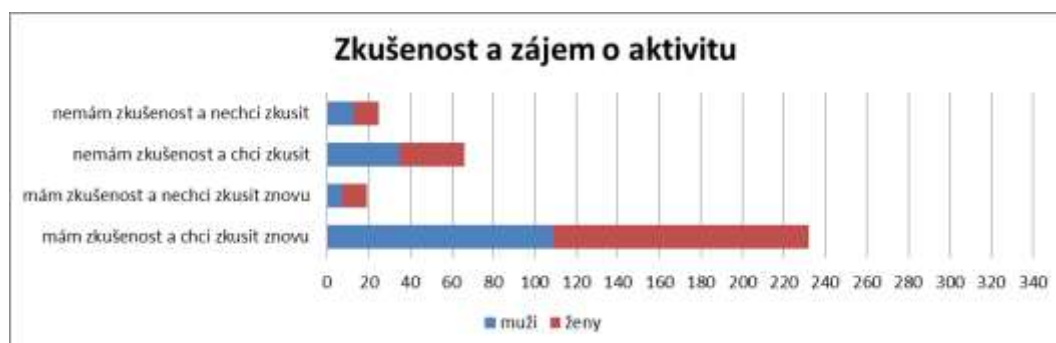
5.10 Aktivita č. 10 – Jízda na lodi (kanoe, pramice, kajak, raft...)

Graf č. 30

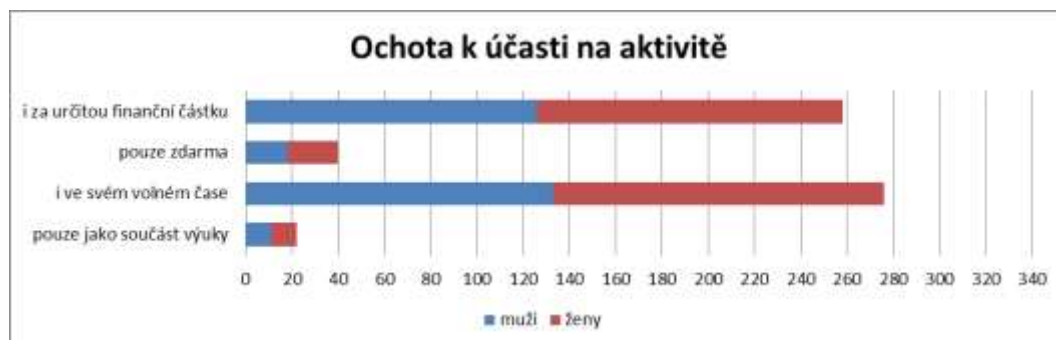
Z celkového počtu 342 žáků má s touto aktivitou zkušenost z kurzů pořádaných školou 165 žáků (48,25 %) a 1 žák (0,29 %) má zkušenost z hodin TV.

Graf č. 31

Z celkového počtu 342 žáků s touto aktivitou nemá zkušenost a nechce ji zkusit 25 žáků (7,31 %), nemá zkušenost a chce zkusit 66 žáků (19,30 %), má zkušenost a nechce zkusit znovu 19 žáků (5,55 %), má zkušenost a chce zkusit znovu 232 žáků (53 %).

Graf č. 32

Z 298 žáků, kteří chtějí tuto aktivitu vyzkoušet, je ochotno ji vyzkoušet 258 žáků (86,58 %) za určitou finanční částku, 40 žáků (13,42 %) pouze zdarma, 276 žáků (92,62 %) i ve svém volném čase, 22 žáků (7,38 %) pouze jako součást výuky.

5.11 Aktivita č. 11 – Cykloturistika, jízda na kole

Graf č. 33

Z celkového počtu 342 žáků má s touto aktivitou zkušenost z kurzů pořádaných školou 173 žáků (50,58 %) a 3 žáci (0,88 %) mají zkušenost z hodin TV.

Graf č. 34

Z celkového počtu 342 žáků s touto aktivitou nemá zkušenost a nechce ji zkusit 5 žáků (1,46 %), nemá zkušenost a chce zkusit 8 žáků (2,34 %), má zkušenost a nechce zkusit znovu 62 žáků (18,13 %), má zkušenost a chce zkusit znovu 267 žáků (78,07 %).

Graf č. 35

Z 275 žáků, kteří chtějí tuto aktivitu vyzkoušet, je ochotno ji vyzkoušet 120 žáků (43,64 %) za určitou finanční částku, 155 žáků (56,36 %) pouze zdarma, 257 žáků (93,45 %) i ve svém volném čase, 18 žáků (6,56 %) pouze jako součást výuky.

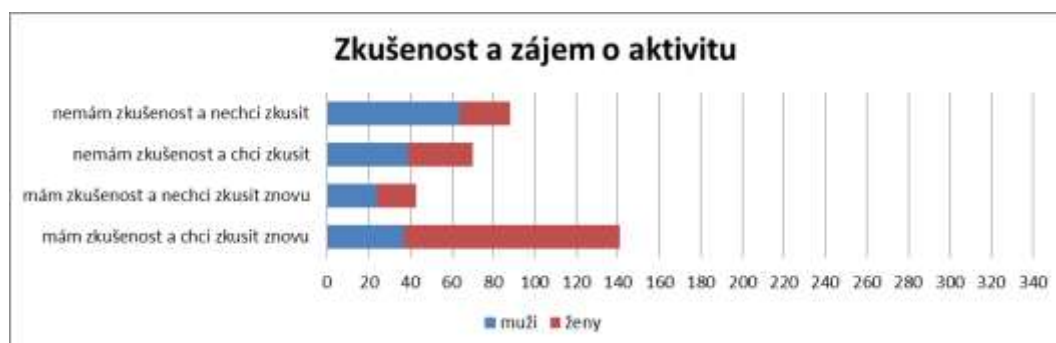
5.12 Aktivita č. 12 – Jízda na koni

Graf č. 36

Z celkového počtu 342 žáků má s touto aktivitou zkušenost z kurzů pořádaných školou 13 žáků (3,80 %) a 0 žáků (0 %) má zkušenost z hodin TV.

Graf č. 37

Z celkového počtu 342 žáků s touto aktivitou nemá zkušenost a nechce ji zkusit 88 žáků (25,73 %), nemá zkušenost a chce zkusit 70 žáků (20,46 %), má zkušenost a nechce zkusit znovu 43 žáků (12,57 %), má zkušenost a chce zkusit znovu 141 žáků (41,22 %).

Graf č. 38

Z 211 žáků, kteří chtějí tuto aktivitu vyzkoušet, je ochotno ji vyzkoušet 160 žáků (75,83 %) za určitou finanční částku, 51 žáků (24,17 %) pouze zdarma, 197 žáků (93,36 %) i ve svém volném čase, 14 žáků (6,64 %) pouze jako součást výuky.

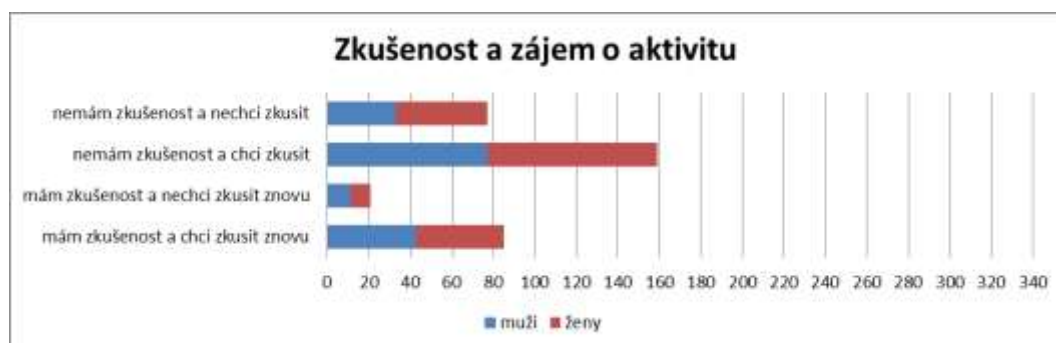
5.13 Aktivita č. 13 – Lezení na umělé stěně

Graf č. 39

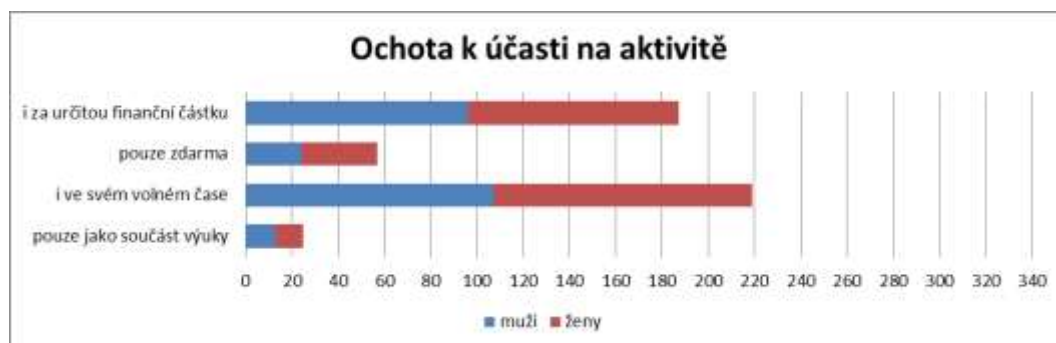
Z celkového počtu 342 žáků mají s touto aktivitou zkušenost z kurzů pořádaných školou 4 žáci (1,16 %) a 2 žáci (0,58 %) mají zkušenost z hodin TV.

Graf č. 40

Z celkového počtu 342 žáků s touto aktivitou nemá zkušenost a nechce ji zkusit 77 žáků (22,51 %), nemá zkušenost a chce zkusit 159 žáků (46,49 %), má zkušenost a nechce zkusit znovu 21 žáků (6,14 %), má zkušenost a chce zkusit znovu 85 žáků (24,85 %).

Graf č. 41

Z 244 žáků, kteří chtějí tuto aktivitu vyzkoušet, je ochotno ji vyzkoušet 187 žáků (76,64 %) za určitou finanční částku, 57 žáků (23,36 %) pouze zdarma, 219 žáků (89,75 %) i ve svém volném čase, 25 žáků (10,25 %) pouze jako součást výuky.

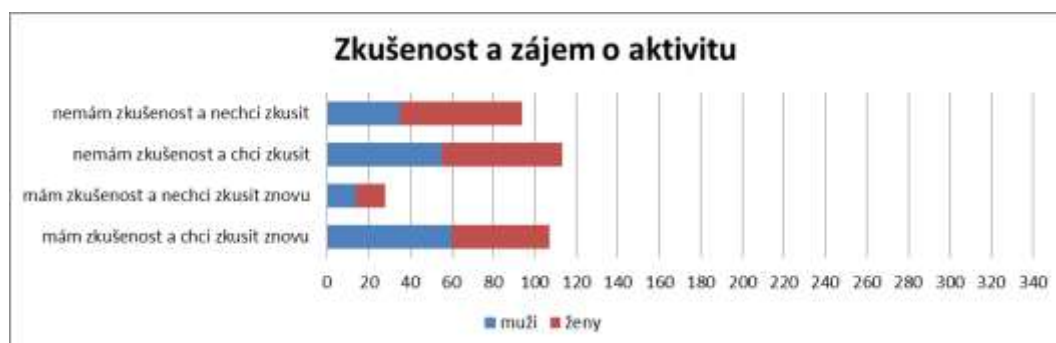
5.14 Aktivita č. 14 – Lanové překážky

Graf č. 42

Z celkového počtu 342 žáků má s touto aktivitou zkušenost z kurzů pořádaných školou 22 žáků (6,43 %) a 2 žáci (0,58 %) mají zkušenost z hodin TV.

Graf č. 43

Z celkového počtu 342 žáků s touto aktivitou nemá zkušenost a nechce ji zkusit 94 žáků (27,49 %), nemá zkušenost a chce zkusit 113 žáků (33,04 %), má zkušenost a nechce zkusit znovu 28 žáků (8,19 %), má zkušenost a chce zkusit znovu 107 žáků (31,29 %).

Graf č. 44

Z 220 žáků, kteří chtějí tuto aktivitu vyzkoušet, je ochotno ji vyzkoušet 164 žáků (75,55 %) za určitou finanční částku, 56 žáků (25,45 %) pouze zdarma, 202 žáků (91,82 %) i ve svém volném čase, 18 žáků (8,18 %) pouze jako součást výuky.

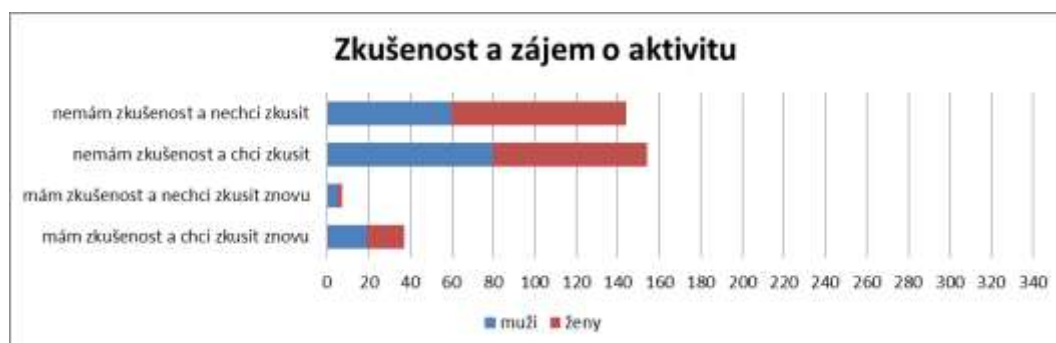
5.15 Aktivita č. 15 – Horolezectví

Graf č. 45

Z celkového počtu 342 žáků má s touto aktivitou zkušenost z kurzů pořádaných školou 0 žáků (0 %) a 0 žáků (0 %) má zkušenost z hodin TV.

Graf č. 46

Z celkového počtu 342 žáků s touto aktivitou nemá zkušenost a nechce ji zkusit 144 žáků (42,11 %), nemá zkušenost a chce zkusit 154 žáků (45,03 %), má zkušenost a nechce zkusit znovu 7 žáků (2,05 %), má zkušenost a chce zkusit znovu 37 žáků (10,82 %).

Graf č. 47

Ze 191 žáků, kteří chtějí tuto aktivitu vyzkoušet, je ochotno ji vyzkoušet 130 žáků (68,06 %) za určitou finanční částku, 61 žáků (31,94 %) pouze zdarma, 175 žáků (91,62 %) i ve svém volném čase, 16 žáků (8,38 %) pouze jako součást výuky.

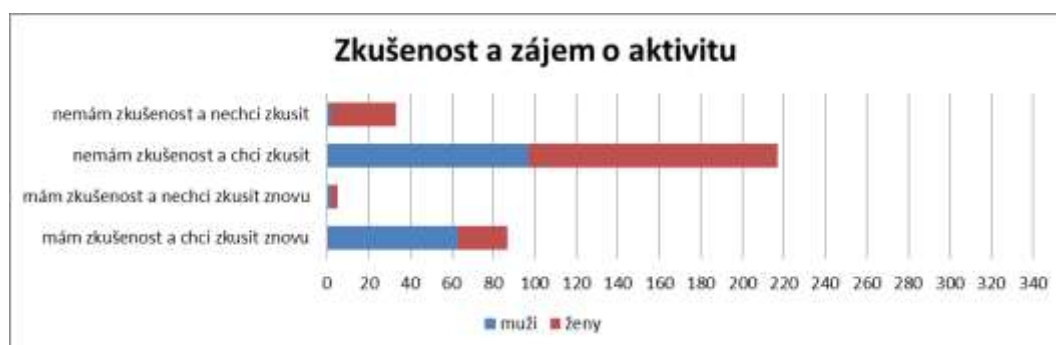
5.16 Aktivita č. 16 – Paintball

Graf č. 48

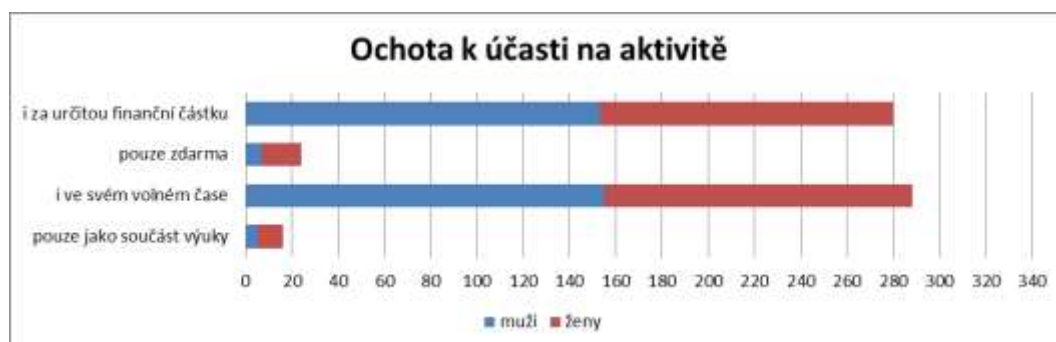
Z celkového počtu 342 žáků má s touto aktivitou zkušenost z kurzů pořádaných školou 15 žáků (4,39 %) a 1 žák (0,29 %) má zkušenost z hodin TV.

Graf č. 49

Z celkového počtu 342 žáků s touto aktivitou nemá zkušenost a nechce ji zkusit 33 žáků (9,65 %), nemá zkušenost a chce zkusit 217 žáků (63,16 %), má zkušenost a nechce zkusit znovu 5 žáků (1,46 %), má zkušenost a chce zkusit znovu 87 žáků (25,44 %).

Graf č. 50

Z 304 žáků, kteří chtějí tuto aktivitu vyzkoušet, je ochotno ji vyzkoušet 280 žáků (92,11 %) za určitou finanční částku, 24 žáků (7,89 %) pouze zdarma, 288 žáků (94,74 %) i ve svém volném čase, 16 žáků (5,26 %) pouze jako součást výuky.

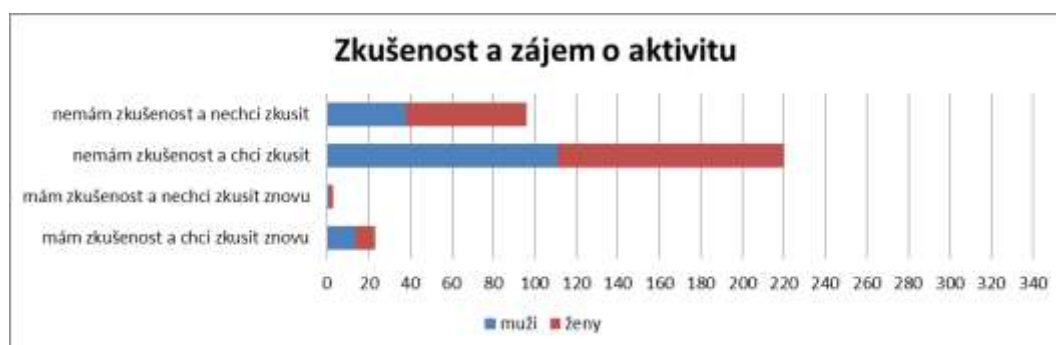
5.17 Aktivita č. 17 – Zorbing (aquazorbing)

Graf č. 51

Z celkového počtu 342 žáků má s touto aktivitou zkušenost z kurzů pořádaných školou 1 žák (0,29 %) a 0 žáků (0 %) má zkušenost z hodin TV.

Graf č. 52

Z celkového počtu 342 žáků s touto aktivitou nemá zkušenost a nechce ji zkusit 96 žáků (28,07 %), nemá zkušenost a chce zkusit 220 žáků (64,33 %), má zkušenost a nechce zkusit znovu 3 žáci (0,88 %), má zkušenost a chce zkusit znovu 23 žáků (6,73 %).

Graf č. 53

Z 243 žáků, kteří chtějí tuto aktivitu vyzkoušet, je ochotno ji vyzkoušet 223 žáků (91,77 %) za určitou finanční částku, 20 žáků (8,23 %) pouze zdarma, 235 žáků (96,71 %) i ve svém volném čase, 8 žáků (3,29 %) pouze jako součást výuky.

5.18 Aktivita č. 18 – Jízda na čtyřkolkách

Graf č. 54

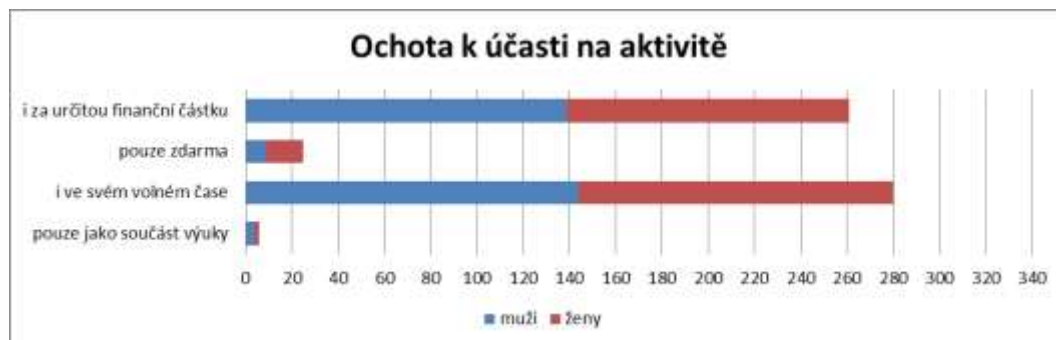
Z celkového počtu 342 žáků má s touto aktivitou zkušenost z kurzů pořádaných školou 3 žáci (0,88 %) a 0 žáků (0 %) má zkušenost z hodin TV.

Graf č. 55

Z celkového počtu 342 žáků s touto aktivitou nemá zkušenost a nechce ji zkusit 48 žáků (14,04 %), nemá zkušenost a chce zkusit 194 žáků (56,73 %), má zkušenost a nechce zkusit znovu 8 žáků (2,34 %), má zkušenost a chce zkusit znovu 92 žáků (26,90 %).

Graf č. 56

Z 286 žáků, kteří chtějí tuto aktivitu vyzkoušet, je ochotno ji vyzkoušet 261 žáků (91,26 %) za určitou finanční částku, 25 žáků (8,74 %) pouze zdarma, 280 žáků (97,90 %) i ve svém volném čase, 6 žáků (2,10 %) pouze jako součást výuky.

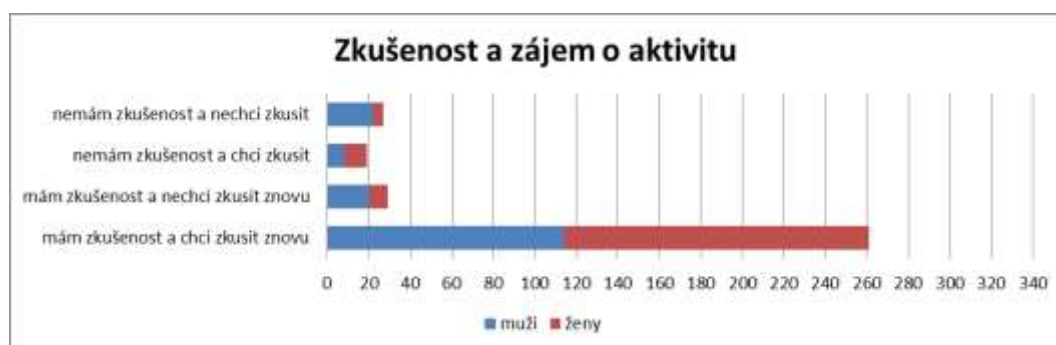
5.19 Aktivita č. 19 – In-line bruslení

Graf č. 57

Z celkového počtu 342 žáků má s touto aktivitou zkušenost z kurzů pořádaných školou 5 žáků (1,46 %) a 10 žáků (2,92 %) má zkušenost z hodin TV.

Graf č. 58

Z celkového počtu 342 žáků s touto aktivitou nemá zkušenost a nechce ji zkusit 27 žáků (7,89 %), nemá zkušenost a chce zkusit 19 žáků (5,55 %), má zkušenost a nechce zkusit znovu 29 žáků (8,48 %), má zkušenost a chce zkusit znovu 261 žáků (76,32 %).

Graf č. 59

Z 280 žáků, kteří chtějí tuto aktivitu vyzkoušet, je ochotno ji vyzkoušet 94 žáků (33,57 %) za určitou finanční částku, 186 žáků (66,43 %) pouze zdarma, 268 žáků (95,71 %) i ve svém volném čase, 12 žáků (4,29 %) pouze jako součást výuky.

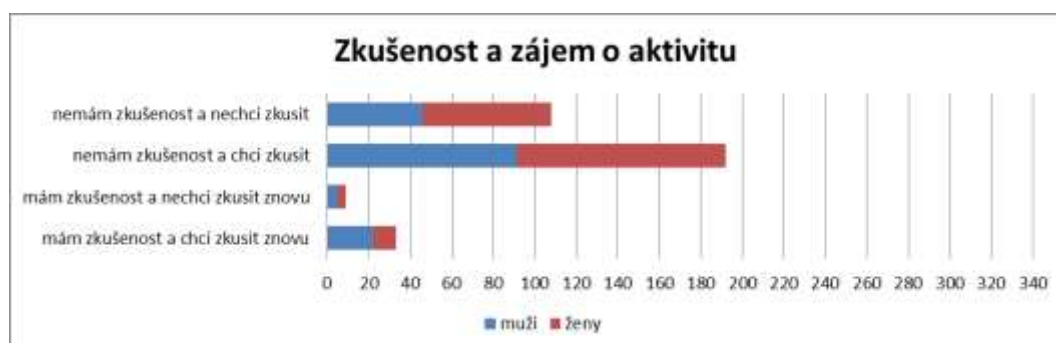
5.20 Aktivita č. 20 – Skákací boty

Graf č. 60

Z celkového počtu 342 žáků má s touto aktivitou zkušenost z kurzů pořádaných školou 0 žáků (0 %) a 0 žáků (0 %) má zkušenost z hodin TV.

Graf č. 61

Z celkového počtu 342 žáků s touto aktivitou nemá zkušenost a nechce ji zkusit 108 žáků (31,58 %), nemá zkušenost a chce zkusit 192 žáků (56,14 %), má zkušenost a nechce zkusit znovu 9 žáků (2,63 %), má zkušenost a chce zkusit znovu 33 žáků (9,65 %).

Graf č. 62

Z 225 žáků, kteří chtějí tuto aktivitu vyzkoušet, je ochotno ji vyzkoušet 156 žáků (69,33 %) za určitou finanční částku, 69 žáků (30,67 %) pouze zdarma, 210 žáků (93,33 %) i ve svém volném čase, 17 žáků (7,50 %) pouze jako součást výuky.

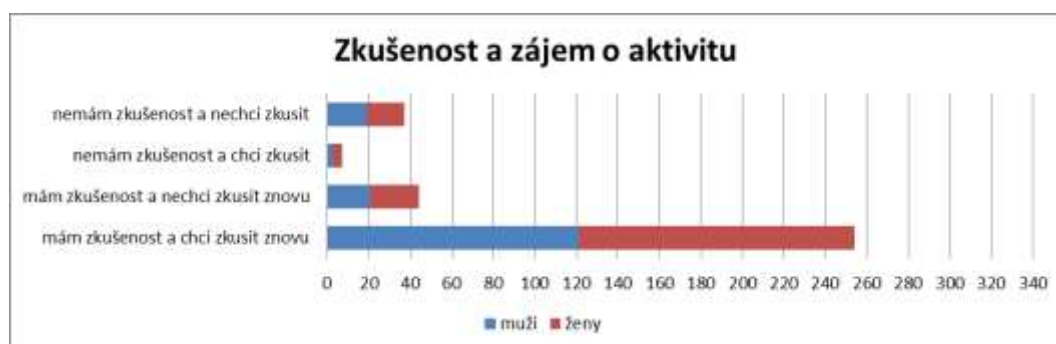
5.21 Aktivita č. 21 – Plavání v přírodních vodních nádržích či řekách

Graf č. 63

Z celkového počtu 342 žáků má s touto aktivitou zkušenost z kurzů pořádaných školou 52 žáků (15,20 %) a 4 žáci (1,17 %) mají zkušenost z hodin TV.

Graf č. 64

Z celkového počtu 342 žáků s touto aktivitou nemá zkušenost a nechce ji zkusit 37 žáků (10,82 %), nemá zkušenost a chce zkusit 7 žáků (2,05 %), má zkušenost a nechce zkusit znovu 44 žáků (12,87 %), má zkušenost a chce zkusit znovu 254 žáků (74,27 %).

Graf č. 65

Z 261 žáků, kteří chtějí tuto aktivitu vyzkoušet, je ochotno ji vyzkoušet 99 žáků (33,93 %) za určitou finanční částku, 162 žáků (62,07 %) pouze zdarma, 251 žáků (96,17 %) i ve svém volném čase, 10 žáků (3,83 %) pouze jako součást výuky.

V dotazníku měli žáci také možnost uvést i další aktivity v přírodě, které nebyly uvedeny v seznamu aktivit. Žáci tuto možnost z velké části nevyužili.

V níže uvedeném seznamu uvádíme aktivity, které žáci vyplnili do dotazníku. U každé aktivity je v závorce uvedena četnost, s jakou byla v dotaznících aktivita uvedena. Tandemový seskok (12), bungee jumping (9), airsoft (8), floorball (7), tanec (6), bruslení na ledě (5), hokej (4), bojové sporty (4), fotbal (4), vodní lyže (3), posilovna (3), aerobik (3), míčové hry (3), badminton (3), kiting (3), golf (2), motocross (2), skydiving (2), volejbal (2), fitbox (2), paragliding (2), motokáry (2), wakeboarding (2), závody na slonech (1), rogalo (1), jóga (1), kalanetika (1), šerm (1), pilotování (1), rybaření (1), požární sport (1), cyklocross (1), bobová dráha (1), házená (1), potápění (1), tenis (1), nordic walking (1), surfing (1), freeriding (1), frisbee (1), pétanque (1), kuličky (1), softball (1).

Z výše uvedeného je patrné, že žáci by měli největší zájem o vysoce adrenalinové disciplíny jako je tandemový seskok nebo bungee jumping. Velkou část vyplněných aktivit tvoří sportovní hry. Ostatní aktivity jsou uváděny ve statisticky nevýznamném počtu. Jako kuriozitu lze uvést závody na slonech.

Výše uvedené výsledky jsou porovnávány a diskutovány v následujících kapitolách s cílem ověřit předpoklady a zdůraznit důležité nebo zajímavé skutečnosti.

6 Diskuse

6.1 Zhodnocení metodiky

Pro naplnění cílů naší práce jsme zvolili metodu dotazníku. Osobní zadání dotazníku se ukázalo jako efektivní z důvodů stoprocentní návratnosti. Průvodní text k vyplnění dotazníku byl dle mého názoru dostatečný. Počet 26 nesprávně vyplněných dotazníků z celkového počtu 368 ukázal pouze na individuální nepochopení od některých žáků nikoli na špatně zvolené instrukce k dotazníku. Nejčastějším důvodem vyřazení dotazníku bylo nevyplnění správných polí v dotazníku. Ve 20 z 26 případů došlo k vynechání některých polí především u otázek, zda jsou žáci ochotni absolvovat danou aktivita ve svém volném čase, případně i za peníze. U zbylých 6 případů došlo naopak k vyplnění více možností, než se požadovalo. Tyto dotazníky byly vyřazeny a nebylo s nimi více pracováno. Ke zvýšení procenta úspěšnosti správně vyplněných dotazníků by v případném dalším výzkumu stačilo zdůraznit, která pole je potřeba vyplnit. Případná kontrola po vyplnění dotazníku s možností nechat žáky doplnit potřebné informace, které zapomněli vyplnit nebo vyplnili špatně, by pravděpodobně také snížila počet vyřazených dotazníků. Na druhé straně by to ale znamenalo prodloužení času stráveného v hodinách, což by mohlo vyvolat zápornou reakci učitelů. Čas potřebný pro vyplnění dotazníku včetně úvodní instruktáže se pohyboval mezi 12 – 15 minutami.

Pilotní výzkum naznačil body, kde by žáci mohli ve vyplnění váhat nebo by jim mohlo být něco nejasné. Po tomto výzkumu byly například sloupce označeny čísly, což při zadávání dotazníku ulehčovalo orientaci žáků v tabulce. Přes tyto úpravy někteří žáci pravděpodobně částečně nepochopili otázku týkající se zkušenosti z aktivit v přírodě v hodinách TV, kde například jeden žák uvedl, že má zkušenost z hodin TV s chůzí se zátěží do 20-30 km z den. Tyto údaje jsme do práce zařadili, ale nepovažujeme je za věrohodné. Ke zkoumané problematice byl vybrán vhodný výzkumný soubor, který obsahoval téměř stejný poměr mužů a žen i široké spektrum oborů, ve kterých žáci studují.

6.2 Zhodnocení výsledků výzkumu

K naplnění cíle diplomové práce jsme si stanovili dílčí úkoly a formulovali předpoklady.

Zájem žáků o aktivity v přírodě

Prvním úkolem naší práce bylo zjistit, o jaké aktivity v přírodě mají žáci největší zájem. V dotazníku k naplnění tohoto úkolu byly směřovány otázky „mám zkušenost a chci zkusit znovu“ a otázka „nemám zkušenost a chci zkusit“. Uvažovaný výsledek vznikl součtem počtů žáků s kladnou odpovědí na tyto otázky. Tyto informace jsou pro jednotlivé aktivity v přírodě graficky znázorněny v grafech č. 3 až č. 65. Shrnutí této otázky je v grafu č. 66.

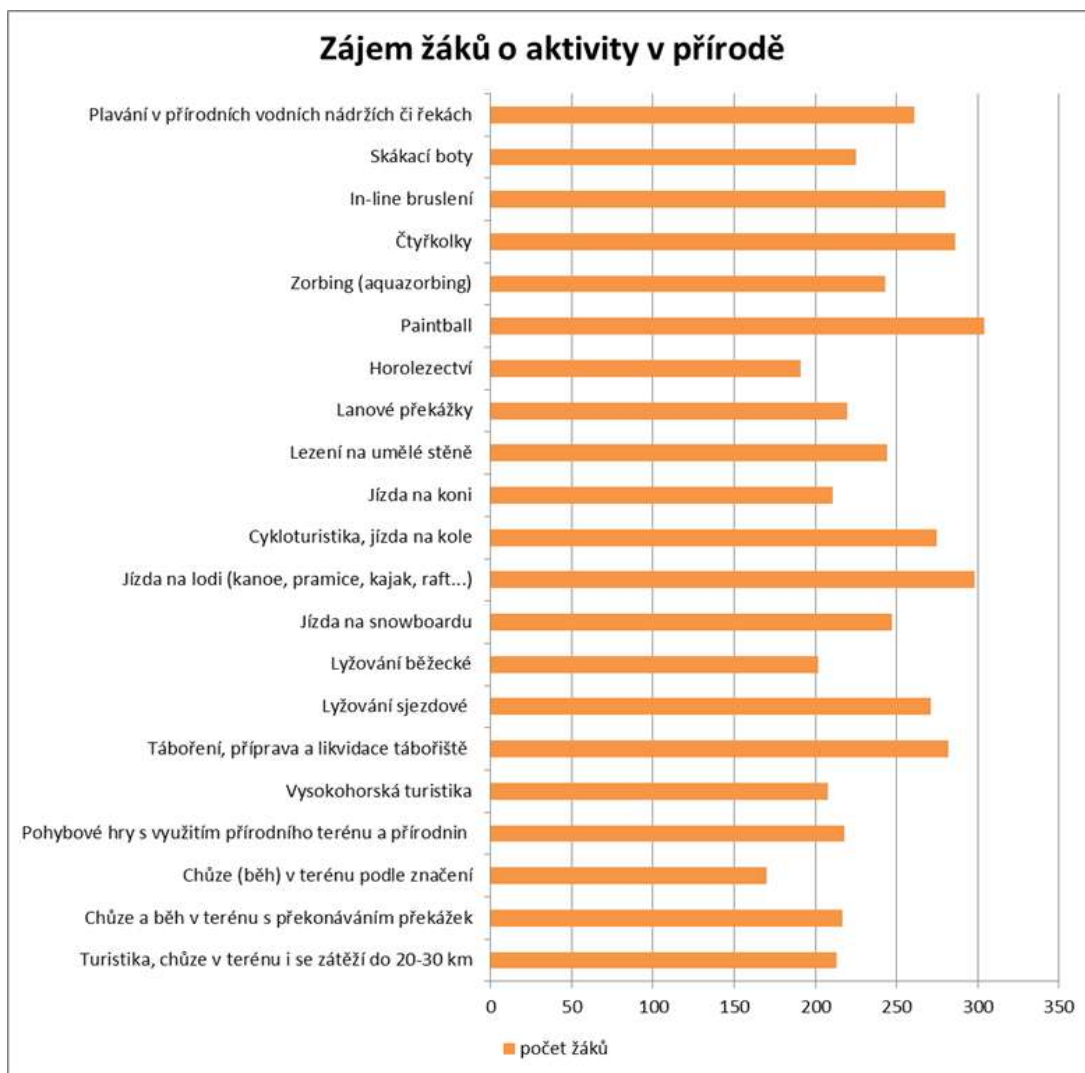
Z uvedených výsledků vyplynulo, že z celkového počtu 342 žáků největší zájem měli žáci o aktivitu č. 16 – Paintball (88,89 %), v dalším pořadí pak o aktivitu č. 10 – Jízda na lodi (87,13 %), aktivitu č. 18 – Jízda na čtyřkolkách (83,63 %), aktivitu č. 6 – Táboření (82,46 %) a aktivitu č. 19 – In-line bruslení (81,87 %).

Nejmenší zájem projeví žáci o aktivity č. 3 – Chůze (běh) v terénu podle značení (49,71 %), aktivitu č. 15 – Horolezectví (55,85 %) a aktivitu č. 12 – Jízda na koni (61,70 %).

Shrnutí

Z vyhodnocení tohoto úkolu práce vyplývá, že zájem o všechny aktivity v přírodě je významně nad naším očekáváním, což potvrzuje skutečnost, že i u aktivit v přírodě s nejmenším zájmem je zájem více než 50 %. Tato téměř ideální čísla nekorrespondují se zkušeností z praxe. Toto potvrzují výsledky z mé bakalářské práce (Adamec, 2009), kde se více než polovina dotázaných učitelů domnívá, že nezájem žáků částečně zabraňuje většímu zařazení aktivit v přírodě ve školách.

Graf č. 66

Zkušenost žáků s aktivitami v přírodě ze školy

Dalším úkolem naší práce bylo zjistit, s jakými aktivitami v přírodě mají žáci zkušenost ze školy. Dotazník ověřoval tyto skutečnosti otázkou na zkušenost z kurzů a zkušenost z hodin TV. Tyto informace jsou pro jednotlivé aktivity v přírodě graficky znázorněny v grafech č. 3 až č. 65. Celkové shrnutí obsahuje také graf č. 67.

Z uvedených výsledků vyplynulo, že z celkového počtu žáků v hodinách TV získávají žáci zkušenosti s aktivitami v přírodě minimálně. Nejčastěji byla uvedena zkušenost z hodin TV s aktivitou č. 2 – Chůze a běh v terénu s překonáváním překážek (7,31 %), dále s aktivitou č. 4 – Pohybové hry s využitím přírodního terénu a přírodnin (2,34 %) a s aktivitou č. 19 – In-line bruslení (2,05 %). Zkušenost s ostatními aktivitami vykázali pouze jednotlivci.

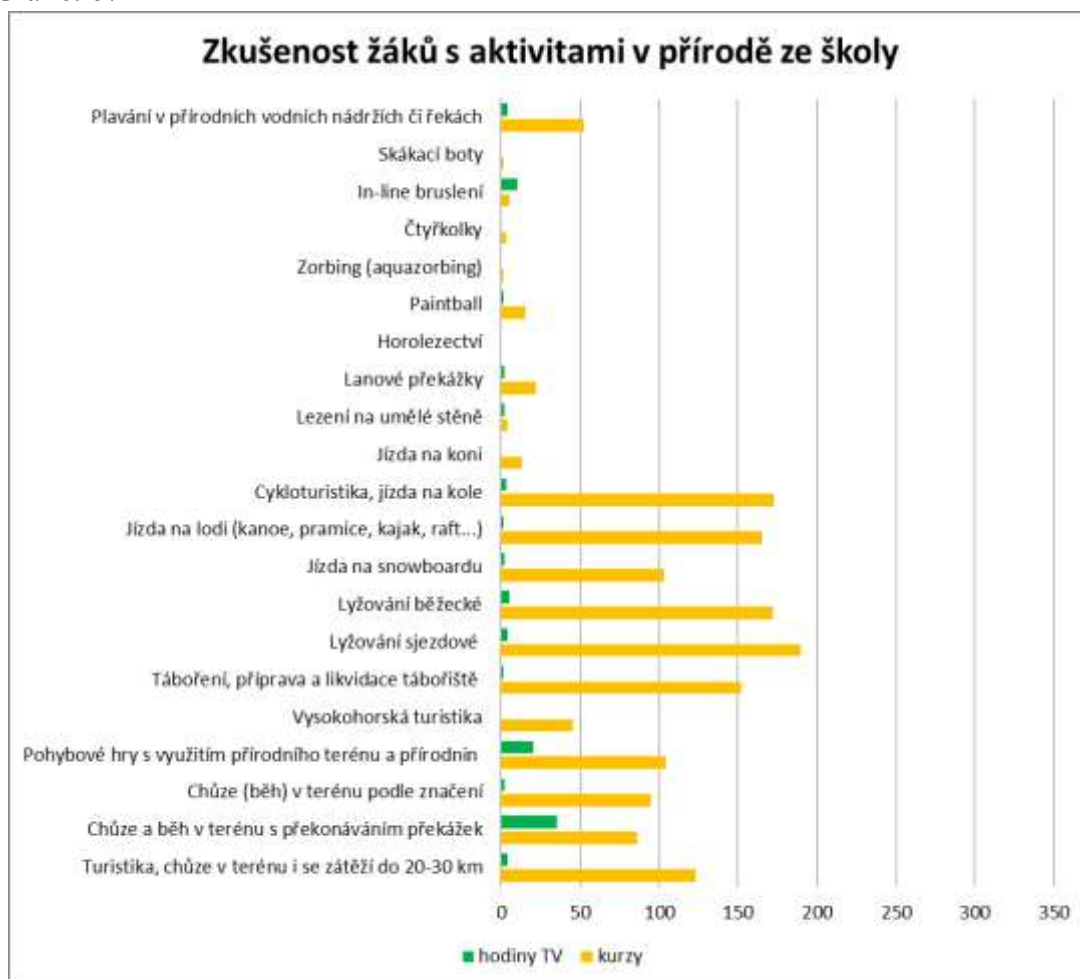
Zkušenosti z kurzů mělo nejvíce žáků s aktivitou č. 7 – Lyžování sjezdové (55,56 %), dále s aktivitou č. 11 – Cykloturistika, jízda na kole (50,58 %), s aktivitou č. 10 – Jízda na lodi (50,29 %), s aktivitou č. 6 – Táboření (44,44 %) a s aktivitou č. 1 – Turistika, chůze v terénu i se zátěží do 20 – 30 km za den (35,96 %).

Nejmenší zkušenost z kurzů měli žáci s aktivitami č. 15 – Horolezectví (0 %), č. 20 – Skákací boty (0,29 %) a aktivitou č. 17 - Zorbing (0,29 %).

Shrnutí

Z výše uvedených výsledků vyplývá, že nejčastěji žáci získávají zkušenost v kurzech v tradičních aktivitách v přírodě jako je lyžování sjezdové, táboření, jízda na lodi. Celkově lze počet žáků, kteří získají zkušenost s uvedenými aktivitami v přírodě v kurzech pořádaných školou, považovat dle mého názoru za přijatelný, neboť se pohybuje kolem 50 % dotázaných žáků.

Graf č. 67

Zájem o aktivitu s ohledem na předchozí zkušenost

Dalším úkolem naší práce bylo zjistit, které aktivity mají žáci zájem opakovat na základě předchozí zkušenosti a o které aktivity mají žáci zájem bez předchozí zkušenosti. V dotazníku k naplnění tohoto úkolu byly směřovány otázky „mám zkušenost a chci zkusit znovu“, otázka „mám zkušenost a nechci zkusit“, otázka „nemám zkušenost a chci zkusit“ a také otázka „nemám zkušenost a nechci zkusit“. Tyto informace jsou pro jednotlivé aktivity v přírodě graficky znázorněny v grafech č. 3 až č. 65.

Nejvíce z celkového počtu žáků měli po předchozí zkušenosti žáci zájem opakovat aktivitu č. 11 – Cykloturistika, jízda na kole (78,07 %), další v pořadí jsou aktivity č. 6 – Táboření (74,51 %), č. 7 – Lyžování sjezdové (68,13 %) a č. 10 – Jízda na lodi (67,84 %). Nejvíce žáků mělo bez předchozí zkušenosti zájem o aktivity č. 17 – Zorbing, aquazorbing (64,33 %), č. 16 – Paintball (63,45 %), č. 18 – Jízda na čtyřkolkách (56,73 %), č. 20 - Skákací boty (56,14 %) a č. 13 – Lezení na umělé stěně (46,49 %).

Z výsledků vyplývá také ztráta zájmu o opakování aktivity na základě předchozí zkušenosti. Z celkového počtu žáků, kteří mají zkušenost s danou aktivitou, nemá zájem opakovat aktivity č. 3 – Chůze v terénu podle značení (41,43 %), č. 2 – Lyžování běžecké (35,54 %), č. 2 – Chůze a běh v terénu s překonáváním překážek (33,60 %), č. 4 – Pohybové hry s využitím přírodního terénu a přírodnin (30,92 %) a č. 1 – Turistika, chůze v terénu i se zátěží do 20-30km za den (30,00 %).

Shrnutí

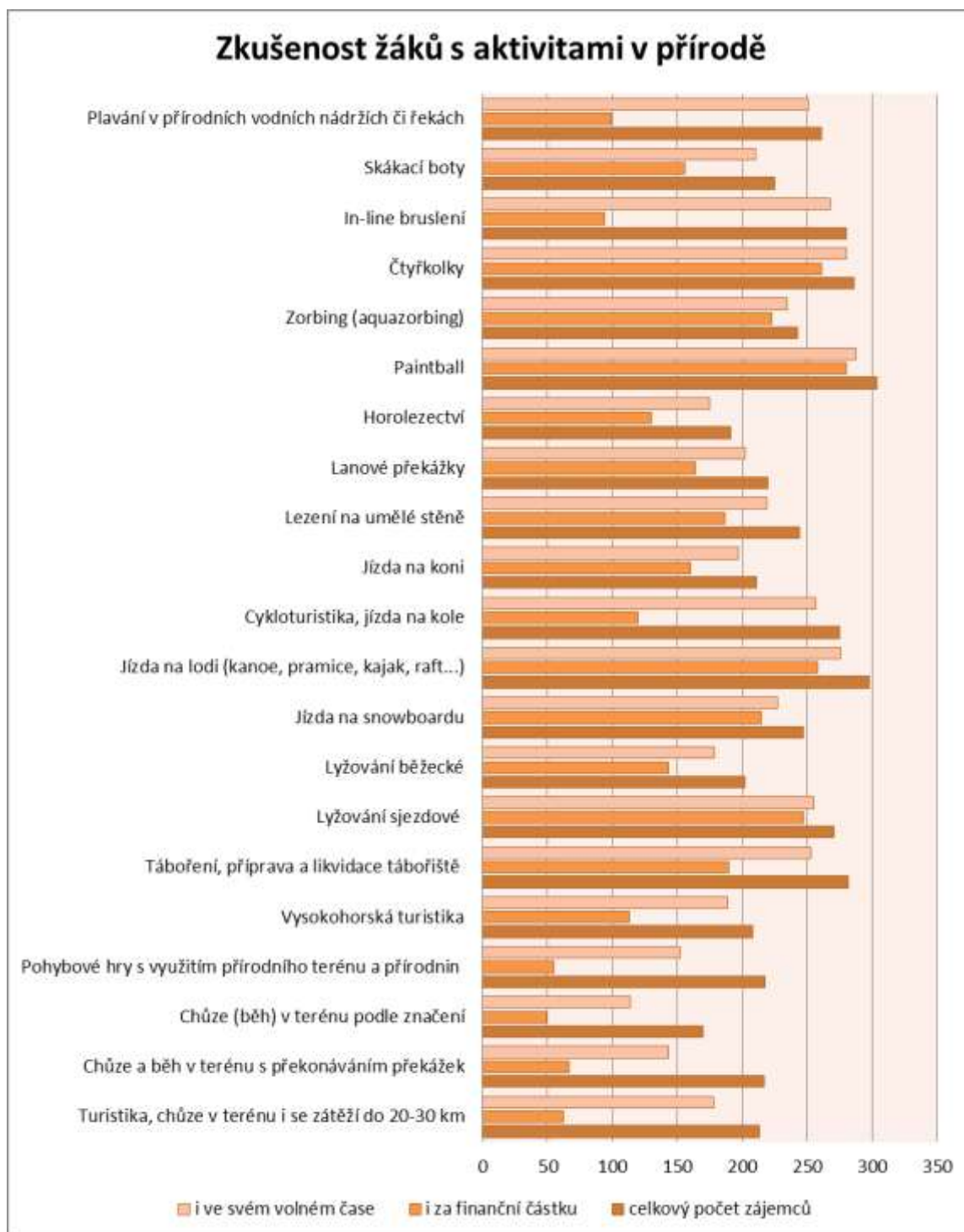
Z uvedených výsledků vyplývá, že u tradičních aktivit jako jsou druhy turistiky, táboření atd. žáci chtějí nejméně opakovat aktivity spojené s chůzí tj. chůze se zátěží, chůze a běh v terénu a běžecké lyžování. Na druhé straně jeví zájem o aktivity jako cykloturistika nebo jízda na lodi. Tyto aktivity jsou sice také fyzicky náročné, ale dle mého názoru mohou poskytovat větší počet zážitků v kratším časovém úseku. Nejsou tedy pro žáky tolik „nudné“. Z výsledků je patrné, že žáci mají zájem o aktivity i bez předchozí zkušenosti. Z výčtu aktivit vyplývá, že nejvyšší zájem je o aktivity, které jsou v současné době módní a mediálně propagované.

Ochota k účasti na aktivitách za časových a finančních podmínek

Dalším úkolem bylo zjistit, jestli jsou žáci ochotni trávit svůj volný čas aktivitami v přírodě a případně za ně i platit. V dotazníku k naplnění tohoto úkolu byly směřovány otázky pro žáky, kteří o danou aktivitu projeví zájem. Tyto otázky byly zaměřeny na zjištění, zda je žák ochoten aktivitu absolvovat z časového hlediska jako součást výuky nebo i ve svém volném čase a z finančního hlediska pouze zdarma nebo i za určitou finanční částku. Tyto informace jsou pro jednotlivé aktivity v přírodě graficky znázorněny v grafech č. 3 až č. 65. Shrnutí informací je v grafu č. 68.

Z údajů z grafu č. 68 lze konstatovat, že žáci, kteří mají zájem o danou aktivitu, jsou ochotni ji realizovat ve svém volném čase. Dále se potvrzuje, že tito žáci jsou za uvedené aktivity ochotni také platit s výjimkou aktivit, které se obecně dají provozovat bezplatně za pomoci vlastního vybavení, jako jsou chůze, běh, cykloturistika, in-line bruslení a plavání v přírodních nádržích.

Graf č. 68

Vybavenost škol pro žádané aktivity

Posledním úkolem bylo zjistit, jestli jsou školy dostatečně vybaveny na aktivity v přírodě, o které mají žáci zájem. Tento úkol byl zodpovězen porovnáním výsledků mé bakalářské práce (Adamec, 2009) v otázce materiálního vybavení na středních školách Ústeckého kraje a zájmem žáků o aktivity v přírodě.

Z výsledků mé bakalářské práce vyplývá, že z celkového počtu 21 škol výzkumného souboru uvádějí školy různé materiální vybavení pro aktivity v přírodě. 8 škol (38 %) uvádí vybavení pro sjezdové lyžování (15 až 20 kusů setů), 17 škol (81 %) disponuje vybavením pro běžecké lyžování (15 až 20 kusů setů), 6 škol (29 %) je vybaveno kanoemi (5 až 10 kusů), 4 školy (19 %) jsou vybaveny koly (3 až 5 kusů), 1 škola (5 %) uvádí vybavení pro lezení, 8 škol je vybaveno mapami pro orientační běh (10 až 20 kusů), 15 škol (71 %) je vybaveno turistickými mapami a buzolami), 4 školy (19 %) uvádějí vybavenost pro táboření (stany v počtu 2 až 10 kusů), 4 školy (19 %) uvádějí i jiné vybavení ve specifikaci rafty a snowboardy (jednotlivé kusy).

Z výsledků zájmu žáků o aktivity v přírodě vyplynulo, že největší zájem měli žáci o aktivitu č. 16 – Paintball (88,89 %), v dalším pořadí pak o aktivitu č. 10 – Jízda na lodi (87,13 %), aktivitu č. 18 – Jízda na čtyřkolkách (83,63 %), aktivitu č. 6 – Táboření (82,46 %) a aktivitu č. 19 – In-line bruslení (81,87 %).

Shrnutí

Na základě porovnání materiálního vybavení škol a zájmu žáků o aktivity v přírodě lze konstatovat, že školy mají z nejžádanějších aktivit vybavení pouze na jízdu na lodi a táboření.

Ověření předpokladů

V naší diplomové práci jsme se zaměřili na zjištění zkušenosti a zájmu o aktivity v přírodě ve vybraných školách na Mostecku. V předcházejícím textu byly interpretovány výsledky výzkumu a na základě těchto výsledků je možno potvrdit nebo vyvrátit stanovené předpoklady.

1. Domnívali jsme se, že žáci nebudou ochotni aktivitám v přírodě věnovat svůj volný čas ani peníze. Z výsledků vyplynulo, že žáci jsou ochotni jimi vybraným aktivitám věnovat svůj volný čas. Platit za aktivity jsou žáci ochotni v případech, kdy kromě vlastní výstroje a výzbroje aktivita vyžaduje pro provozování jisté technické zázemí. Žáci nejsou ochotni platit za aktivity jako je chůze, běh, jízda na kole, jízda na in-line bruslích. Z uvedeného vyplývá, že se tento předpoklad nepotvrdil.
2. Domnívali jsme se, že žáci budou mít zkušenost ze školy hlavně s tradičními aktivitami, jako jsou turistika (pěší, vodní, lyžařská, cykloturistika), lyžování, snowboarding. Tento předpoklad výsledky výzkumu potvrdily. Mimo těchto aktivit žáci mají často zkušenost s tábořením.
3. Domnívali jsme se, že školy nebudou dostatečně vybaveny pro aktivity, o které mají žáci zájem. Z pěti nejžádanějších aktivit, kterými jsou paintball, jízda na lodi, jízda na čtyřkolkách, táboření a in-line bruslení mají školy v Ústeckém kraji vybavení pouze na realizaci aktivit jízda na lodi a táboření. Předpoklad, že školy nebudou dostatečně vybaveny, se potvrdil pouze částečně.
4. Domnívali jsme se, že nejvíce žáků bude chtít bez předchozí zkušenosti zkusit jízdu na čtyřkolkách, paintball a zorbing. Nejvíce žáků s předchozí zkušeností bude chtít opakovat lyžování sjezdové, cykloturistiku a in-line bruslení. Tento předpoklad se u aktivit bez předchozí zkušenosti potvrdil bez výjimky. U aktivit s předchozí zkušeností se předpoklad vyplnil s výjimkou in-line bruslení, místo kterého chtěli žáci raději tábořit.

Porovnání výsledků práce s jinými výzkumy

Výsledky naší práce potvrzují výsledky výzkumu např. Kunsta (2006), Pelikána (2009) nebo Ledvinové (2011), ze kterých je patrné, že žáci jak základních, tak středních škol, mají zájem o absolvování vícedenních akcí, sportovních kurzů i aktivit v přírodě. Tento

fakt je více než pozitivní a vyplývá z něj, že by bylo vhodné s výchovou a aktivitami v přírodě na školách pracovat a využívat je k různým cílům.

Dále ze zprávy projektu Jandové, Mičinové, Vojtkové, Vtelenské a Farkače (2010), z výzkumu Balcárka (2010) nebo Kaláčové (2010) vyplývá, že žáci tráví významnou část svého volného času sportem. To potvrzují i výsledky našeho výzkumu, ve kterých žáci uvádějí, že pro vybrané aktivity v přírodě jsou ochotni věnovat svůj volný čas.

Z prací Boyes a Zink (2005) nebo Adamec (2009), můžeme vyčíst, že učitelé tvrdí, že největší bariérou pro rozvoj aktivit v přírodě je nezájem žáků a finanční náročnost akcí. Tyto závěry jsou v rozporu s výsledky naší práce, z kterých vyplývá, že žáci o vybrané aktivity mají zájem a jsou ochotni těmto aktivitám věnovat i určitou finanční částku.

7 Závěry

Cílem diplomové práce bylo zmapovat a zjistit zkušenost s aktivitami v přírodě a případný zájem o ně u žáků vybraných středních škol na Mostecku. Zaměřili jsme se na zmapování zkušenosti žáků s vybranými aktivitami z hlediska, zda se žáci s danou aktivitou potkali na školou pořádaných kurzech nebo v hodinách TV. Zajímali jsme se také o to, zda mají žáci zájem o další opakování těchto aktivit, a pokud ano, jestli jsou ochotni věnovat jim svůj volný čas, popřípadě i za ně platit.

K zodpovězení těchto otázek jsme využili metodu dotazníků. Tato metoda byla pro obsah naší práce vhodná a umožnila zjistit sledované skutečnosti u velkého počtu žáků maturitních ročníků vybraných středních škol na Mostecku. Z naší práce je také zřejmý poměr mužů a žen, který je znázorněn u všech grafů s aktivitami. Tyto poměry nejsou v práci hodnoceny vzhledem k tomu, že na tyto údaje nebyly zaměřeny žádné cíle ani předpoklady. I přesto jsme tyto poměry v grafickém vyjádření zachovali nejen pro obecnou představu o rozdílných zkušenostech nebo zájmech obou pohlaví, ale také pro případné další výzkumy zabývající se touto tematikou.

Z našeho výzkumu vyplynulo, že žáci z uvedených 21 aktivit v přírodě mají největší zájem o paintball, jízdu na lodi a jízdu na čtyřkolkách, táboření a in-line bruslení. U těchto aktivit byl projevený zájem vyšší než 80 % z celkového počtu žáků. Je patrné, že mezi pěti aktivitami, o které byl nejvyšší zájem, byly jak aktivity tradiční, tak i aktivity moderní a propagované. Překvapivým zjištěním byl obecně vysoký zájem o aktivity v přírodě, neboť i u aktivity s nejmenší mírou zájmu byl tento zájem téměř 50 %. Zjištěný zájem je dle našeho názoru v rozporu se zkušeností z praxe, kde je obecně známo, že žáci pohybové aktivity vyhledávají stále méně často.

Dále jsme zjistili, že zkušenost s aktivitami v přírodě získávají žáci zejména ve sportovních kurzech, a to především v tradičních disciplínách jako jsou jednotlivé druhy turistiky, sjezdové lyžování a táboření. Z dotazníků zároveň vyplynulo, že žáci se s aktivitami v přírodě v hodinách TV téměř nesetkávají. Tyto výsledky potvrzují také odpovědi učitelů, které byly získány pro mou bakalářskou práci. V této bakalářské práci učitelé v dotaznících potvrzují, že aktivity v přírodě vyučují především v sportovních kurzech. Výjimkou jsou zaprvé chůze a běh v terénu s překonáváním přírodních překážek ve spojení s pohybovými hrami v přírodě a s jinými kondičními

a koordinačními pohybovými činnostmi a zadruhé pohybové hry s využitím přírodního terénu a přírodnin, které se vyučují jak ve sportovních kurzech, tak v menší míře i v hodinách TV.

Výsledky výzkumu potvrdily, že žáci mají zájem jak o aktivity, se kterými mají zkušenost, tak o aktivity, se kterými se zatím nesetkali. Žáci chtěli především opakovat aktivity jako je cykloturistika, jízda na kole, táboření, lyžování sjezdové, jízda na lodi. Nejvíce žáků mělo bez předchozí zkušenosti zájem o aktivity, jako jsou zorbing (aquazorbing), paintball, jízda na čtyřkolkách, skákací boty a lezení na umělé stěně. Z toho usuzujeme, že pozitivní zkušenost s aktivitou a atraktivita neznámé aktivity jsou obě dostatečnými motivy pro zájem o danou aktivitu.

Pozitivním zjištěním byla také skutečnost, že žáci jsou oproti předpokladům ochotni zvoleným aktivitám věnovat jak svůj volný čas, tak i finanční prostředky. To je v jistém rozporu s tvrzeními učitelů získanými pro mou bakalářskou práci, kde učitelé tvrdí, že největší bariérou pro větší rozsah aktivit v přírodě v TV je právě neochota žáků finančně se podílet. Dále nejvíce učitelů uvádí, že částečnou bariérou je také nezájem žáků o aktivity v přírodě. Jedinou možností jak ověřit, jestli zájem žáků je skutečný, je danou aktivitu žákům nabídnout. Pouze počet přihlášených žáků na danou aktivitu nám může reálně říci, zda jsou žáci ochotni vybrané aktivitě věnovat jak volný čas, tak i peníze.

Z mé bakalářské práce vyplynulo, že školy jsou vybaveny jen pro některé aktivity v přírodě. Školy mají vybavení pouze pro dvě aktivity z pěti nejžádanějších, a to pro jízdu na lodi a táboření (pouze 25 % škol Ústeckého kraje). Pro další nejžádanější aktivity jako jsou paintball, jízda na čtyřkolkách a zorbing (aquazorbing) nejsou školy vybaveny. Tyto aktivity patří do skupiny aktivit, které jsou nabízeny velkým množstvím outdoorových agentur. Tyto aktivity nejsou v RVP ani v osnovách zmíněny. Dle mých informací jsou ale tyto aktivity zařazovány do tzv. adaptačních kurzů, které jsou novým prvkem v nabídce škol pro žáky většinou prvních ročníků středních škol. Tyto kurzy mají většinou význam pro utváření kolektivu ve smyslu spolupráce ve skupině, řešení problémů, komunikace, odpovědnosti, sebepoznání atd. V této otázce je dle našeho názoru výhodnější využívat nabídky outdoorových agentur, které jsou schopny nabídnout širokou škálu aktivit včetně těch nejžádanějších v relativně krátké době a za

menších finančních nákladů pro školy, které by jinak musely pro všechny tyto aktivity kupovat vybavení.

Doporučení do praxe

Zkušenost a zájem žáků o aktivity v přírodě, které byly v této práci zjištěny, jsou velkým potenciálem, jehož využití by naplnilo společensky obecně platnou představu smysluplného a kvalitně stráveného volného času mladých lidí, který aktivity v přírodě nabízejí. Na využití tohoto potenciálu se mohou podílet jak školy, tak ostatní poskytovatelé aktivit v přírodě. Jednou z možností využití tohoto potenciálu by bylo pořádání zážitkových kurzů ve školách, které by poskytovaly co nejširší škálu aktivit v přírodě a naplnily tak prezentovaný zájem žáků. Nabídka těchto kurzů by dle našeho názoru byla výhodnější ve spolupráci škol s outdoorovými agenturami, které disponují kvalitnějším materiálně technickým a personálním zabezpečením. Význam škol by spočíval především v motivaci žáků, jejich informovanosti a organizaci těchto kurzů. Vhodné zařazení zážitkového kurzu by bylo například na začátek prvního ročníku, kde může plnit nejen v práci popsané cíle, ale i cíle tzv. adaptačních kurzů, které mají usnadnit vstup žáka do nového kolektivu. Kvalitně realizovaný kurz může mít kladný dopad nejen na rozvoj osobnosti žáka, ale také na jeho celoživotně pozitivní vztah k aktivitám v přírodě a kvalitnímu trávení volného času.

8 Literatura

1. ADAMEC, M.: *Výchova a aktivity v přírodě ve středních školách Ústeckého kraje*. Praha, 2009 Bakalářská práce na Fakultě tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy, Katedra Sportů v přírodě. Vedoucí bakalářské práce Ivana Turčová
2. BALCÁREK, R.: *Volný čas studentů Gymnázia Zábřeh a Vyšší odborné školy a Střední školy automobilní Zábřeh*. Olomouc, 2010 Diplomová práce na Cyrilometodějské teologické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci na katedře křesťanské výchovy. Vedoucí diplomové práce Helena Pospíšilová
3. BAREŠOVÁ, K.: *Možnosti využití volnočasových aktivit ke zvýšení profesní připravenosti žáků střední odborné školy*. Brno, 2010 Diplomová práce na Masarykově univerzitě, Pedagogická fakulta. Vedoucí diplomové práce Pavel Pecina
4. BOYES, M., ZINK, R.: *Education Outdoors in New Zealand Schools: Research Report to the NZ Ministry of Education*. Otago: University of Otago & Monash University, 2005
5. ČAPKOVÁ, A.: *Výchova a aktivity v přírodě na základních školách v Praze 6*. Praha, 2010 Bakalářská práce na Fakultě tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy, Katedra Sportů v přírodě. Vedoucí bakalářské práce Ivana Turčová
6. ČERNÝ, J.: *Financování volnočasových aktivit dětí a mládeže v ČR v letech 2004 – 2010*. Praha, 2011 [cit. 1. 3. 2012]. Dostupné z <http://www.crdm.cz/download/dokumenty/Ekonomicka-analyza-CRDM-24-5-2011.pdf> staženo 1. 3. 2011
7. DAHLER, L. O., SZCZEPANSKI, A.: *Outdoor education – literary education and sensory experience*, Linköping: Linköping university, 1998
8. DISMAN, M.: *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum, 2000
9. GATZEMANN, T., SCHWEIZER, K., HUMMEL, A.: *Effectiveness of outdoor activities with an orientation on experiential education, adventure-based learning and outdoor education*. Kinesiology č. 40, 2008
10. GAVORA, P.: *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000

11. HANUŠ, R., CHYTILOVÁ, L.: *Zážitkově vedené akce*. Praha: Grada, 2009
12. HANUŠ, R., JIRÁSEK, I.: *Výchova v přírodě*. Ostrava: Vysoká škola báňská, 1996
13. HENDL, J.: *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál, 2005
14. HOFBAUER, B.: *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004
15. HOŠEK, V., TILINGER, P.: *Psychosociální funkce pohybových aktivit jako součást kvality života dospělých*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Fakulta tělesné výchovy a sportu, 2007
16. JANDOVÁ, P., MIČÍNOVÁ, V., VOJTKOVÁ, M., VTELENSKÁ, A., FARKAČ, J.: *Závěrečná zpráva z výzkumu. Profesionální a vzdělanostní orientace*. Praha, 2010 . [cit. 2. 3. 2012] Dostupné z samba.fsv.cuni.cz/~kuchar/Praktika/Priklad%20zpravy/Zajmy6.doc staženo 2. 3. 2012
17. JIRÁSEK, I.: *Vymezení pojmu Zážitková pedagogika*. *Gymnasion*, 2004, č. 1, s. 6-16.
18. KALÁČOVÁ, T.: *Volný čas dětí a mládeže na Vyškovsku*. Olomouc, 2011, Bakalářská práce na Univerzitě Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, Katedra antropologie a zdravotní vědy, vedoucí bakalářské práce Alžběta Panáková
19. Katedra pedagogiky a psychologie Technické univerzity v Liberci, Liberec, 2012. [cit. 28. 3. 2012] Dostupné z <http://www.kpp.tul.cz/cs/studium-a-kurzy/60> staženo 28. 3. 2012
20. KOS, B., ZAPLETAL, M.: *Cvičení v přírodě*. Praha: Olympia, 1971
21. KÖSSL, J., ŠTUMBAUER, J., WAIC, M.: *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury*. Praha: Karolinum, 2002
22. KUNST, T.: *Zařazení aktivit v přírodě do výukového programu základních škol*. Praha, 2006, Bakalářská práce na Fakultě tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy, Katedra Sportů v přírodě. Vedoucí diplomové práce Jan Neuman
23. LEDVINOVÁ, Z.: *Nabídka sportovních kurzů v přírodě na II.stupni vybraných základních škol v Libereckém kraji*. Praha, 2011, Bakalářská práce na Fakultě tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy, Katedra Sportů v přírodě. Vedoucí bakalářské práce Ivana Turčová

24. NEUMAN, J. A KOL.: *Překážkové dráhy, lezecké stěny a výchova prožitkem*. Praha: Portál, 1999
25. NEUMAN, J., BRTNÍK, J., ĐOUBALÍK, P., ŠAFRÁNEK, J., VOMÁČKO, L., VOMÁČKOVÁ, S.: *Turistika a sporty v přírodě*. Praha: Portál, 2000
26. NEUMAN, J.: *Dobrodružné hry a cvičení v přírodě*, Praha: Portál, 1998
27. Outward bound history – [cit. 5. 4. 2012] Dostupné z <http://outwardbound.net/about/history.html> staženo 5. 4. 2012
28. PÁVKOVÁ, J., HÁJEK, B., HOFBAUER, B., BRDLIČKOVÁ, V., PAVLÍKOVÁ, A.: *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. Praha: Portál, 1999
29. PELÁNEK, R.: *Příručka instruktora zážitkových akcí*. Praha: Portál, 2008
30. PELIKÁN, J.: *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. Praha: Karolinum, 2011
31. PELIKÁN, K.: *Aktivity a sporty v přírodě ve vybraných středních školách v Mladé Boleslavi*. Praha, 2009. Bakalářská práce na Fakultě tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy, Katedra Sportů v přírodě. Vedoucí bakalářské práce Ivana Turčová
32. PRŮCHA, J.: *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009
33. *Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání Obchodní akademie*. Praha: Národní ústav odborného vzdělávání v Praze, 2007
34. TOMIK, R., MYNARSKI, W.: *School tourism and physical education in natural settings based on the principals and practices in outdoor education*. Studies in physical culture and tourism, č. 4, 2009
35. SEYFRIED, C., NEISSL, M.: *How teachers in Europe Think About Outdoor Education*. In Higgins P., Nicol R. *Outdoor Education : Authentic Learning in the Context of Landscapes*. (Volume 2), 2002
36. SKALKOVÁ, J., a kol.: *Úvod do metodologie a metod pedagogického výzkumu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983
37. SPOUSTA, V.: *Teoretické základy výchovy ve volném čase*. Brno: Vydavatelství Masarykovy univerzity, 1994

38. Studie MŠMT: *Volný čas a prevence u dětí a mládeže*. Praha: MŠMT, 2002. [cit. 20. 3. 2009]. Dostupné z <http://www.msmt.cz/uploads/soubory/prevence/olnycas.pdf>, aktualizováno 26. 10. 2006, staženo 20. 3. 2009
39. TURČOVÁ, I., *Diverzita české a anglické terminologie výchovných přístupů a směrů využívajících přírodu jako edukační prostředí*. Praha, 2005. Vnitřní oponentura na školicím pracovišti. Fakulta tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy, Katedra sportů v přírodě. Vedoucí práce Jan Neuman.
40. Učební osnovy středních odborných škol: *Tělesná výchova (dvouleté a tříleté učební obory SOU, čtyřleté a pětileté obory SOŠ, čtyřleté gymnázium a vyšší ročníky víceletých gymnázií)*. Praha: MŠMT, 1996.
41. VÁCHOVÁ, K.: *Výzkum zařazování sportů a pobytu v přírodě do výuky tělesné výchovy na základních a středních školách v Královéhradeckém kraji*. Praha, 2003. Diplomová práce na Fakultě tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy na katedře sportů v přírodě. Vedoucí diplomové práce Jan Neuman.
42. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

9 Přílohy

Příloha 1: Průvodní dopis k dotazníku

Příloha 2: Dotazník

Univerzita Karlova, Fakulta tělesné výchovy a sportu, katedra sportů v přírodě
Josef Mártího 31, 162 52, Praha, www.ftvs.cuni.cz

Univerzita Karlova
Fakulta tělesné výchovy a sportu
Katedra Sportů v přírodě
Josef Mártího 31, 162 52 Praha
www.ftvs.cuni.cz

Vážený respondente,

obracím se na Vás s prosbou o pomoc ve věci vyplnění dotazníku týkajícího se průzkumu současného stavu výchovy a aktivit v přírodě ve středních školách na Mostecku. Tento průzkum je obsahem diplomové práce na Univerzitě Karlově v Praze, Fakulta tělesné výchovy a sportu, Katedra sportů v přírodě.

V současné době je všeobecně uznáváno, že aktivity v přírodě nabízí mladým lidem cenné prožitky a zkušenosti pro jejich osobnostní a sociální rozvoj. Tato skutečnost vedla v minulých letech k dynamickému rozvoji oblasti zahrnuté pod termíny aktivity v přírodě, výchova v přírodě apod. Programy, které tato oblast nabízí, také podporují pohybovou aktivitu populace a týkají se i kvality života. V souvislosti s globálními trendy světa bude podle některých odborníků stále více lidí vyhledávat prožitky v přírodě a dobrodružné programy budou narůstat na oblibě.

Výchova v přírodě zasahuje svými vazbami do školní tělesné výchovy, mimoškolní činnosti, do oblasti turistiky, sportu pro všechny, rekreace, aktivit pro volný čas i do programů výchovných institucí. V mnoha zemích Evropy i světa se vyučuje na základních a středních školách, např. ve Velké Británii, Švédsku, Norsku, Německu, na Novém Zélandu, v Austrálii, aj.

Názvem „výchova a aktivity v přírodě“ se označuje široká oblast prolínající se s dalšími směry a koncepcemi, jako je dobrodružná výchova, výchova prožitkem a zkušeností, environmentální výchova, ekologická výchova, výchova výzvou, rekreace v přírodě, apod. Zahrnuje turistiku a putování, aktivity a sporty v přírodě, hry a různá cvičení a pobyt v přírodě. Snaží se o zapojení a využití okolí školy, přírody nebo městského prostředí do každodenního vyučování. Ve školních osnovách je velká část obsahu aktivit a výchovy v přírodě uvedena pod názvem „Turistika a pobyt v přírodě“. Patří sem ale i další aktivity, jako je např. lyžování, snowboarding, bruslení, atd.

Předloženým dotazníkem bych rád zjistil, jaká je osobní zkušenost žáků středních škol Mostecku s aktivitami v přírodě a jestli mají tyto žáci zájem o poznání nebo opakování konkrétních vyjmenovaných aktivit v přírodě.

Získané údaje z dotazníku jsou pokládány za důvěrné, budou použity pouze jako podklad pro statistické výstupy a nebudou v žádném případě personifikovány.

Případné dotazy či připomínky Vám zodpovím prostřednictvím e-mailu michal.adamec87@gmail.com

Instrukce k vyplnění dotazníku:

Křížkem označte tvrzení z horního řádku, které vystihuje Vaši osobní zkušenost a zájem o aktivity v přírodě, jež jsou uvedeny v levém sloupci. Prvních šest sloupců se týká všech aktivit, další čtyři sloupce vyplňte pouze pro aktivity, které byste chtěli zkusit nebo opakovat.

Děkuji Vám za Váš čas a ochotu vyplnit přiložený dotazník.

Michal Adamec, student UK FTVS Praha, v Praze 10.1.2012

